

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:

Egy évre 24 korona.
Egy hónap 2 korona.

VIDÉKEN:

Egy évre 28 korona.
Egy hónap 2 k. 40 l.

HIRDETÉSEK:

4-hasábos petit sor egyszer 20 fillér,
minden következőnél 10 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 357.

KIADÓHVATAL:

Aradi Nyomda Részvénytársaság.
József főherceg-ut. 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1914.

FŐSZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Csütörtök, szeptember 17.

Anglia Japántól kér segítséget India ellen. Agyonlőtt magyarországi szerb hazaárulók. Német fegyverek sikerei Páris előtt. Offenzívánk Szerbiában a Drinán át sikeres.

Mai számunk főbb közleményei:

Szentanuk galiciai seregeink nagyszerű helyzetéről és állapotáról.

Több százezer katonát áldozott fel Oroszország eredménytelenül.

Rövid idő múlva újra offenzívek leszünk Galiciában.

Sikeres német operációk Paris körül.

Hivatalos beismerés India fellázadásáról.

Anglia megfizeti Japan segítségét.

Letörve a szerb betörés, athatolásunk a Drinán.

Kivégeztek intelligens szerb hazaárulókat.

Súlyosan sebesült katonák gyógyítása Aradon.

Véres földgömb.

Arad, szeptember 16.

Két nagy tulajdonságot kell ellen-ségeinknél elismernünk. Az orosz bőkezűséget és az angol hidegvért. Hogy miben bőkezű az orosz? A maga népének, országa millióinak életével. A kelet-galiciái harcra minden gondolkodás, minden kimélet nélkül dobja az elpusztult ezredek, hadosztályok helyébe a többi. A cár azt mondta: „ha az utolsó muzsikja is elvesz...” A harctérről jövő újabb leírások arról tesznek bizonyosságot, hogy a cár tábornokai hűségesen követik ezt az utasítást. A biztos pusztulások, a halál örvényeinek kerülése, az emberanyag megbecsülése, — ez ismeretlen az orosz hadviselésben. Az ember tragédiájának egy jelenetét idézi föl ez a látvány. Nyegle római urak nézik rabszolgáik párbaját. Az egyik a másikat letiporta és megölhetné, de vár, hátha a gazdája kegyelmet int neki. De a patricius halált legyint a kezével: „Van még rabszolgám!” A cárnak se számít ugylátszik, az a veszteség, amelyet a mi katonáink szakadatlan harcokban okoznak a korbáccsal, hajtott orosz seregekben. Van még rabszolgája! Ha az európai hadtestek elfognak, jönnek az ázsiaiak, a szibériaiak, — a cárnak telik, akár a pénzből a léha milliomosnak. És a míg a rabszolga rabszolga marad, az a hivatása, hogy az urának hóbortjai, rögeszméi, konok hóbortjai miatt elvérezzen.

Még nagyszerűbb az angol hidegvér. A mialatt Európa többi részében keserűséggel és iszonyattal nézik a vérontást, a mely országokon keresztül ontja egyre duzzadtabb folyamát, a rombolást, a mely azok

kisérétében jár, Angliát mindez nem teszi izgatottá. A világháború földidézése, kitorése nagyrészt az ő lelken szárad, neki köszönheti Belgium a bukást, nélküle talán az orosz-francia entente is másként döntött volna s Angliának mindez nem okoz rossz perceket. Annyira nem, hogy kevesli a háború eddigi területét. Kevés neki, hogy Európán kívül csak Japán akadt be a háborúhoz, gyilkos láncába. A nagyhirű angol diplomaták most mesterkednek abban, hogy Kína is belekerüljön a háborús forgatagba, azután Kanada, az Egyesült Államok — és így tovább. Hidegvérrel szemléli, hogy Egyiptom, India vérbe készül borulni. Az ő világhatalmáért az ő üzleti érdekeiért neki semmire drága. Ő maga, az anyaország különben is keveset kockáztat; az a néhány ezer tizezer zsoldos hadsereg, amelyet a németek a francia földön már pozdorjává vertek, nem került ki az angol nép legjobb elemei közül és nincs nagy kár a pusztulásában. Ha ezeken kívül a kanadaiak is vérezni fognak, ha Japán öltre megy Kínával és esetleg az amerikai Unióval is, ha az indiai és egyiptomi mozlimok fölkelését vérbe kell fojtani: mindez semmi Albionnak. A kis balkán háború vérontásai ellen borzalommal emelte fel sir Edward Grey a szavát; most azon mesterkedik, hogy a vérrel borított Európán kívül a földgömb egyéb részeit is ellepje az emberpusztítás járványa, — mert Anglia világhatalma úgy kívánja meg.

Ily tulajdonságokkal ékeskedik a hármastánt két nagyhatalma, a mely azt hirdeti, hogy a kultura nevében visel háborút. A kulturának pedig nincsen nagyobb parancsa, mint az embernek, az emberi életnek megbecsülése. A háboruk ellentmondanak ennek; de a kikre rákényszerítették, a maguk életének védelmére, a háborút, azok nem vádolhatják magukat a kultura ellen való vétéssel. Igenis, azok, akikben nincs irgalom a maguk és népének halálra szánt millióival szemben, akik a dacnak és az anyagi érdekeknek habozás nélkül dobják áldozatul a földkerekség felét is; azok a barbárok, kegyetlenebbek a világtörténelem minden gyilkosainál és gyujtogatónál!

Hadseregünk veszteségei.

12. veszteség lajstrom.

(Magyarázat a rövidítésekhez: a név után következik a rangfokozat, a csapat, az alosztály, a születési vagy illetőségi hely és év. Az adatok több helyen hiányoznak. A gyakrabban előforduló rövidítések: mh. = meghalt. sb. = megsebesült. fog. = hadifogoly. Lanwr. = Landwehr (osztrák honvéd), gy. o. = gyalogezred, száz. = század, tert. = tartalékos, póttart. = póttartalékos, gyal. = gyalogos.)

Legénység:

Abramovics Milán 96. gy. e. 15. sz. sb. — Atrudán Sándor gyal. 51. gy. e. sb. — Achatz János póttart. 84. gy. e. 14. sz. (Hitzing) sb. — Acirovic Ibrahim esendőr, esendőrség 5 szárny, 3. szakasz (Jania) mh. — Ackermann Emil póttart. 94. gy. e. 16. sz. mh. — Acansky János törzsörmeister 23. gy. e. 4. sz. (Osztvác 1885.) sb. — Aozél Benő gyal. 23. gy. e. 11. száz. (Budapest 1889.) mh. — Adámku István gyal. 5. gy. e. 6. száz. (Kállósemlény 1892.) mh. — Adelsberger Antal póttart. 84. gy. e. 16. sz. (Orth a. d. Donau) mh. — Aigner Flórián őrv. 94. gy. e. 10. száz. mh. — Ajdnik Károly gyal. 87. gy. e. 14. száz. (Plankenstein 1890) sb. — Akimov Lyubomir gyal. 46. gy. e. 11. száz. sb. — Alexa Károly gyal. 84. gy. e. 13. száz. (Wien) sb. — Almási Sándor kürtös 38. gy. e. 6. sz. (Kiskunmajsa 1888.) mh. — Almásy Ká-

rolly gyal. 33. gy. e. sb. — Almer Oszkár tizedes 32. gy. e. 3. száz. (Budapest 1891.) sb. — Altenburger János gyal. 24. gy. e. 10. száz. sb. — Altmann Emil gyal. 94. gy. e. 16. száz. sb. — Amesaichler Alajos gyal. 49. gy. e. 12. száz. (Aggsbach) sb. — Amon Antal szakaszvezető 49. gy. e. 9. száz. (Obritzberg) sb. — Ancelak Ferdinánd gyal. 87. gy. e. 14. száz. mh. — Andel Jaroslau gyal. 32. gy. e. 15. sz. sb. — Aders Arthur tizedes 94. gy. e. 16. száz. sb. — Anders Izidor kürtös 94. gy. e. 4. száz. (Nieder-Wittig) mh. — Andersch Ferdinánd szakaszvezető 94. gy. e. 12. száz. (Gross-Walten 1885) sb. — Andrassy Mihály gyal. 32. gy. e. 1. száz. sb. — Andrejczuk Demeter szakaszvezető 58. gy. e. 13. száz. (Majdan sredni 1884) sb. — Andrus János gyal. 23. gy. e. 12. száz. (Budapest 1890) sb. — Angelmann Antal gyal. 94. gy. e. 2. száz. (Hendnersdorf 1892) sb. — Angrüner Tódor gyal. 84. gy. e. 15. száz. (Gross-Riedertal) sb. — Angster Ádám gyal. 52. gy. e. 6. sz. sb. — Angyel György tiz. 64. gy. e. sb. — Ansoze Frigyes gyal. 94. gy. e. 15. sz. (1888), sb. — Antal István szk. 32. gy. e. 13. száz., sb. — Antusch Gusztáv őrv., 94. gy. e. 15. száz., (Kunersdorf 1884), sb. — Anzelak Ferdinánd gyal. 87. gy. e. 14. száz. (Sredme 1883), sb. — Appelt Adolf kürtös, 94. gy. e. 10. száz. (Tannwald, 1890), sb. — Appelt Ernő őrv., 94. gy. e. 9. száz. (Puletschnei 1886), sb. — Appelt Ferenc pótt., 94. gy. e. 1. száz. (Dörfel 1882), sb. — Appelt Gyula tizedes, 94. gy. e. 3. száz. (N. Harzdorf 1885), sb. — Appelt Rezső tizedes, 94. gy. e. 16. száz., sb. — Aracsi János őrv., 44. gy. e. 8. száz. (Gyékényes 1889), sb. — Argat István gyal. 38. gy. e. sb. — Argyelán János gyal. 51. gy. e. mh. — Arloy Miklós gyal. 96. gy. e. 15. száz., sb. — Artl Ferenc pótt., 94. gy. e. 4. száz. (N. Lichtenwalde), mh. — Artl Ferenc tizedes, 94. gy. e. 3. száz. (Ketten 1885), sb. — Artl Reinhold pótt., 94. gy. e. 4. száz., sb. — Artl Ferenc Henrik tizedes, 94. gy. e. 14. száz. (Findendorf 1884), sb. — Arnold Alfréd őrv., 91. gy. e. 15. száz. (Gross-Schönau 1892) sb. — Aron (Suszter) Burech, 85. gy. e. (Szekleno 1889), mh. — Asch István pótt., 72. gy. e. 3. száz., mh. — Asztalos István gyal. 32. gy. e. 3. száz. (Balmazújváros 1883), sb. — Asztalos Gyula gyal., 23. gy. e. 12. száz. (Budapest 1891), sb. — Atviroszk Ádám gyal., 64. gy. e., sb. — Anarek Imre pótt., 23. gy. e. 3. száz., sb. — Augustin Balthazar pótt., 23. gy. e. 2. száz. (Bács-Szentiván 1886), sb. — Augstein Antal őrv., 94. gy. e. 6. száz. (Liebwarda 1882), sb. — Augstein Ede pótt., 94. gy. e. 3. száz. (Haindorf 1890), sb. — Augstein Rezső gyal., 94.

gy. e. 12. száz. (Weissbach 1884), sb. — Aumann Alajos gyal., 49. gy. e. 12. száz. (Nussdorf), sb. — Auster Bernát gyal., 58. gy. e. 16. száz. (Maryampol 1888), sb. — Avedic István gyal., 96. gy. e. 15. száz., sb. — Babovic Zaim őrv., 4. boszn. herc. pótkezet (Zasad 1875), mh. — Bachner József szk., 49. gy. e. 10. száz., sb. — Bader Vendel tizedes, 32. gy. e. 3. száz. (Szentendre 1890), sb. — Bagi Mátyás őrv., 44. gy. e. 4. száz. (Békeszentandrás 1887), sb. — Bagó Albert őrv., 38. gy. e. mh. — Bagó József gyal., 38. gy. e. sb. — Bagyinszki Antal tizedes, 38. gy. e. 13. száz. (Kecel 1888), sb. — Baier Ferenc gyal., 94. gy. e. 12. száz. (Rüktersdorf 1891), sb. — Baierte József gyal., 23. gy. e. 3. száz. (Baja 1884), sb. — Bajer Dániel gyal. 32. gy. e. 13. száz., sb. — Bajrovic Avdija gyal., 58. gy. e. törzs (1875), sb. — Bakajczuk Miklós gyal., 58. gy. e. 15. száz. (Oslawy biale 1887), sb. — Bakonyi József, eé. önk., 38. gy. e. sb. — Bakos Ferenc pótt., 44. gy. e. 11. száz. (Nagykorpád 1885), sb. — Baksic János pótt., 96. gy. e. 13. száz., mh. — Balasco Jerko gyal., 13. gy. e. 1. száz. (Bereg 1888), sb. — Balázs Ede gyal. 23. gy. e. 12. száz. (Mélykut 1886), sb. — Bali József gyal., 38. gy. e. 5. száz. (Ujkécske 1888), sb. — Bálint László gyal., 32. gy. e. 10. száz., sb. — Bálint Pál gyal. 23. gy. e. 12. száz. (Jánoshalma 1884), sb. — Balla István gyal., 44. gy. e. 13. száz. (Pap 1890), sb. — Balla János gyal. 38. gy. e. 8. száz. (Kiskunfélegyháza 1890), sb. — Ballagi Ernő eé. önk., 23. gy. e. 1. száz. (Budapest 1890), sb. — Ballai Imre őrv., 38. gy. e. 8. száz. (Kecske 1887), mh. — Balog János gyal., 38. gy. e. 8. száz. (1884), sb. — Balog József gyal. 23. gy. e. 9. száz. (Bácskertes 1886), sb. — Balog Mátyás őrv., 23. gy. e. 3. száz. (Bácsgyulafalva 1888), sb. — Balogh Albert tizedes, 32. gy. e. 1. száz. sb. — Balogh Sándor őrv., 38. gy. e. 5. száz. (Péterrova 1894), sb. — Balogh Ferenc gyal., 38. gy. e. 7. száz. (Vác 1892), sb. — Balogh József gyal. 44. gy. e. 15. száz. (Zarány 1892), sb. — Balugyanszki László pótt., 32. gy. e. 13. század, sb. — Bancsik gyal., 5. gy. e. 7. száz. (Pusztatelek), sb. — Bánfi ig. Pálfi György gyal., 38. gy. e. mh. — Bangó Lajos gyal., 72. gy. e. 5. száz., sb. — Baradi János őrv., 38. gy. e. 5. száz. (Izsák 1887), sb. — Barakovic Ahmed esendőr, Boszn.-Herc. esendőr (Zasad 1888), mh. — Baranyai Péter, 38. gy. e. 8. száz. (Sükösi 1888), mh. — Barbus János gyal., 5. gy. e. 8. száz. (Pettyón 1891), sb. — Barosetics Albert, eé. önk., őrv., 23. gy. e. 15. száz. (Zombor 1892), sb. — Bárdos István tizedes, 44. gy. e. 9.

Napló a sajtóhadiszállásról.

Irta: Biró Lajos,
a Pester Lloyd haditudósítója.

Autót a Kárpátokon. Egy felsőmagyarországi városból — rövid kirándulásról — vizsgálta a sajtóhadiszállásra. Az autón rajta az éles rásfűsű, amelyet a háború kitörésekor minden autóra felszereltek. Hetven kilométeres gyorsaság.

Repül a gép s az uton lennhaju tót leáznak s tarka öltözetű ruthén asszonyok bámulnak utána. Ezt a csendes, szép vidéket, ezeket a néma lelkeket ezeken a napokon örökönként ismeretlen izgalom rászák meg. A néma völgyek és csendes lelkek ámulva fogadják a világ nagyságát, az élet farkaságát. Völgyek és hegyek újjászületnek: most még a kincsek gyöjtik őket; s ma még nem lehet tudni, milyen lesz a jövő. Hogy fog átalakulni ez a csendes, szép vidék, ezek a csendes lelkek? A mi hasznunkra, vagy a mi kárunkra?

Az autó ropul. Egy tiszt vezeti. Egy tartalékos. A polgári életben, azt hiszem, egy nagy vállalat igazgatója. Kevés szava, biztos kezű ember. Megnyugtató érzés mellett ül. Megnyugtató érzés mellett ülni... de az autó repül s a szívem lassankint a biztonságérzésnél melegebb érzelmekkel telik meg. A tartalékos tiszt, aki a kocsi vezeti, szofukar. De néha mégis beszél.

Lassul például a kocsi sebessége. Megmagyarázza: „Nem akarom, hogy az a kocsi, amelyet utolértünk, a porban megfulladjon”.

Aztán egy szénakazalhoz érünk. „Vigyázzon kérem a szivarjára — mondja — tartsa a kocsi vasszerkezete alá”. — Előtte még nem vagyok biztos a dolgomban, de még néhány hasonló szó s örömmel értem meg, hogy ez az ember mellettem tőrs géppel s gyorsvonati sebességgel a több száz kilométer hosszú utat meleg érzéssel teszi meg. Nemes és tiszta szociális érzés által. Tartalékos tiszt, de ment a katonai „snájdígság” logkisebb nyomától, amelyet sokan az uniformissal együtt vesznek magukra s amely az autó kormánykereke mellett elviharogó brutális nőt; s gazdag bécsi ur, de őrizi hozzáértését a legutolsó ruthén paraszthoz. Egy tartalékos tiszt: de reprezentálja egész hadseregünket. S ha győzünk, azért győzünk, mert ilyen a mi monarchiánk s a mi hadseregünk szelleme.

Az autó tovább robot s én sem cselőttem, sem pedig most nem tudom mély gondolkodás és esodálkozó mozdulat nélkül látni, ha olyan vidéken, ahol több napi járásra nem lehet magyar szót hallani, egy pléhtábla hirtelen magyarul tudatja, hogy itt van az anyakönyvi hivatal.

A magyarságnak még is esodálatos ereje s nagyszerű képességei vannak. Tíz millió magyar még is el tudta érni, hogy a pléhtábla azon a házon magyar felírást visel s a tíz millió magyar sz., aki ezt az országot vezető s magával ragadja. Ott a hegytetőn egy nagyszerű sziklavár romja áll. Magyar urak tanyáztak ott hajdan s a magyarság erejét és vezetését jelentették. Most ezt az állami anyakönyvi hivatal je-

lenti s az állami iskola. Az erő most igazibb erő s a vezetés biztosabb vezetés.

Miben van azonban a magyarság valódi ereje?

Tót falvakon keresztül, ruthén és lengyel falvakon keresztül robot az autó. Itt egy vidám, ott egy bátorító szót kiáltanak utána. De ezekből hiányzik a lendület, az öntudat, az erő érzése.

Ha magyar falun mennénk keresztül, mi csoda lendületes és biztató megaviselet köszönetre, a karok szabad kiterjesztése, szemek ragyogása, a szavaknak mi csoda ujongása, milyen dörgő „éljen” kiáltás. — A magyar paraszt is bizalmatlan s sok helyütt gyűlölettel van teli a városok iránt. De vannak pillanatok, idők, amikor a magyar paraszt minden féltékenységét, minden — jogos — bizalmatlanságát, fájdalmas emlékeit le tudja rázni. A magyar paraszt együtt tud érezni az automobilt vezető tiszttel, aki faluján keresztül ropul, az egész hadsereggel, az országgal, a királlyal...

A magyar parasztnak nem jól megy sora. El van hanyagolva, el van hagyva. Földhiányban szenved s néhol nélkülöz is. Teli van bizalmatlansággal s sok helyütt gyűlölettel az ur nép iránt. De a magyar paraszt érzi, hogy joga van jó bánásmódra, szeretetre, jobb életre, földre. A magyar paraszt szabad s ez mindig kitűnik, mikor az országnak szüksége van rá. A gesztusai a szabad ember gesztusai, a szava a szabad ember szavai.

S annak az erőnek, amely a magyarságban van, a titka: a magyar paraszt szabad gesztu-

száz. (Alsónyék 1884), sb. — Baricsics Miklós tizedes, 72. gy. e. 7. száz., sb. — Baricsics Rafael gyal., 72. gy. e. 5. száz., sb. — Barinka Ferenc gyal., 3. gy. e. 1. száz., sb. — Barna István gyal., 23. gy. e. 3. száz. (Bácsmonostor 1886), mh. — Barta Péter gyal., 23. gy. e. 4. száz. (Madaras 1894), sb. — Barták Gottlieb pött., 94. gy. e. 14. száz., sb. — Bartal Sándor tizedes, 32. gy. e. 9. száz. (Lajosmizse 1889), sb. — Bartel Oszkár Ferenc szkv., 94. gy. e. 9. száz. (Albrechtsdorf 1885), sb. — Barthon Antal gyal., 84. gy. e. 14. száz. (Leopoldsdorf), sb. — Bartik Vencel ir. 21 Ltao, 1 ú., mh. — Bartl János tizedes, 32. gy. e. 13. száz., sb. — Bartolic Iván gyal., 26. gy. e. 15. száz., sb. — Barton Rezső gyal., 94. gy. e. 2. száz. (Rostein 1891), sb. — Barics Rezső gyal., 94. gy. e. 1. száz. (Fürstenbruck 1882), sb. — Barics József gyal., 94. gy. e. 3. száz., sb. — Bartscht Reinhold gyal., 94. gy. e. 4. száz. (Wolfersdorf 1892), sb. — Baska György gyal., 64. gy. e., sb. — Bata Ferenc gyal., 32. gy. e. 3. száz., sb. — Bauderer József szkv., 49. gy. e. 9. száz. (Thalern), mh. — Baudvs Károly őrv., 94. gy. e. 6. száz. (D. Prausnitz 1886), sb. — Bauer Antal tisztiszolga, 94. gy. e. 16. száz., sb. — Bauer Antal pött., 24. L. gy. e. 9. száz., mh. — Bauer Gáspár gyal., 23. gy. e. 14. száz. (Beren 1889), sb. — Bayer Ferenc gyal., 4. gy. e. 13. száz., mh. — Bayer Konrád gyal., 84. gy. e. 15. száz., sb.

Beck János gyal., 49. gy. e. 9. száz. (Weissenbach), sb. — Beck József tizedes 32. gy. e. 1. száz. mh. — Becker Mihály szkv. 23. gy. e. 13. száz. (1890.) sb. — Béhnner Ferenc pött. 3. gy. e. 1. száz. sb. — Beke István tizedes 37. gy. e. 16. száz. (Berettyó-ésőhai 1887). sb. — Bekó János gyal. 32. gy. e. 14. száz. sb. — Belik József gyal. 32. gy. e. 10. száz. sb. — Belk Athanas gyal. 64. gy. e. sb. — Bene Markó gyal. 96. gy. e. 15. száz. sb. — Benczár Sándor 64. gy. e. mh. — Bendel György szkv. 84. gy. e. 16. száz. (Vioner-Neustadt) sb. — Bene Pál tizedes 38. gy. e. 5. száz. (1889.) mh. — Benkó János gyal. 38. gy. e. 7. száz. (Kiskőrös 1887.) sb. — Benkó Márton gyal. 51. gy. e. sb. — Bera István gyal. 38. gy. e. 8. száz. (Kecskemét 1889.) sb. — Bran Antal gyal. 94. gy. e. 14. száz. (Husa 1887.) sb. — Berdnik Miklós gyal. 87. gy. e. 14. száz. (Saldenhofen 1888.) mh. — Berecz Sándor tizedes 38. gy. e. 8. száz. (Kiskunfélegyháza 1890.) mh. — Berecz János pött. 38. gy. e. 8. száz. (Kiskunfélegyháza 1890.) mh. — Berecz István gyal. 38. gy. e. 7. száz. (Kiskunmajsa 1882.) sb. — Berenyi Flórián

gyal. 38. gy. e. 2. száz. (Kiskunhalas 1889.) mh. — Berenyi István gyal. 23. gy. e. 10. száz. (Mélykut 1892.) sb. — Béres János őrv. 38. gy. e. 5. száz. (Homokméggy 1886.) sb. — Berzevai Mihály gyal. 38. gy. e. 5. sz. (Pálmónostor 1892.) mh. — Berger Ferenc gyal. 49. gy. e. 9. száz. (Sontagsberg) sb. — Berger József gyal. 49. gy. e. 9. száz. (Gundersdorf) sb. — Beringer István szkv. 94. gy. e. 9. száz. (Niemes 1890.) sb. — Berki Péter Pál gyal. 38. gy. e. 5. száz. (Boosa 1889.) sb. — Berki István gyal. 23. gy. e. 12. száz. (Szárszó 1888.) sb. — Berkó István gyal. 23. gy. e. gépfegyverosztag (Gombos 1891.) mh. — Bernhard Károly pött. 49. gy. e. 9. század (Wien) megsebesült — Bernhard gyal. 49. gy. e. 12. száz. (Klemzell), sb. — Bernich János pött., 94. gy. e. 9. száz. (Johannesberg, 1889), sb. — Bernig Antal pött., 94. gy. e. 14. száz. (Wetzwald 1888), sb. — Berol József gyal., 23. gy. e. 12. száz. (Kerény, 1886.) sb. — Bethold őrv. 84. gy. e. 14. száz. (Unter-Stinkenbrunn), sb. — Bertus Ferenc gyal., 38. gy. e. sb. — Beschoner / Klement gyal., 98. gy. e. 1. száz. (Wichstadt), sb. — Beszeda János gyal., 72. gy. e. 6. száz., sb. — Besznilov György gyal., 23. gy. e. 3. száz. (Apatin 1883), sb. — Betsel Jakab szkv., 6. gy. e. 4. száz. (Överbász 1886), sb. — Bettelheim Hans gyal., 72. gy. e. 5. száz., sb. — Beuda Frigyes őrv., 94. gy. e. 8. száz. (Bhodolitz 1885), sb. — Beve János őrv., 87. gy. e. 15. száz. (Vierstein), sb. — Bever János szkv., 32. gy. e. 16. száz., sb. — Bezdán Pál gyal., 23. gy. e. 10. száz. (Bács-Gyulafalva 1887), sb. — Bibin Lazarus gyal., 46. gy. e. 12. száz., sb. — Bibok István tizedes, 38 gy. e. 5. száz., sb. — Biok János gyal., 94. gy. e. 3. száz. (Volesnic 1889), sb. — Biegel Ferenc gyal. 94. gy. e. 1. száz. (Ober-Rokitai 1883), sb. — Biemerit József dobos, 94. gy. e. 2. száz. (Petschendorf 1890), sb. — Bienert Emil gyal., 94. gy. e. 7. száz. (Kessel 1887), sb. — Bienert Vilmos szkv., 94. gy. e. 9. száz. (Drausendorf 1884), sb. — Bihar Lajos gyal., 72. gy. e. 6. száz., sb. — Bihar Odón tizedes, 52. gy. e. 7. száz., sb. — Bike Károly őrv., 4. gy. e. 14. száz., sb. — Bimbó Mihály gyal. 38. gy. e. 15. száz. (Kecskemét, 1884), mh. — Binai-Löffler József őrv., 94. gy. e. 12. száz. (Heinersdorf 1883), sb. — Birngruber Károly szkv., 32. gy. e. 16. száz., sb. — Biró Sándor őrv. 38. gy. e., mh. — Bischinger Antal gyal., 84. gy. e. 15. száz. (Mistelbach), sb. — Bittermann Ferenc pött., 24. L. gy. e. 11. száz., mh. — Bittner Ferenc szkv., 94. gy. e. 16. száz., sb. — Bittner Ferenc gyal., 94. gy. e. 16. száz., mh.

Blacek Ferenc gyal., 49. gy. e. 9. száz. (Krems), mh. — Blanssch Alajos gyal., 49. gy. e., gépkocsiosztag, sb. — Blau Sándor őrv., 23. gy. e. 10. száz., (Mekezesény 1891), sb. — Blazek Antal, 98. gy. e. 1. száz., (Dasio), sb. — Blazsevác Lukács gyal., 23. gy. e. 9. száz., (Zombor 1892), sb. — Blum András pött., 23. gy. e. 15. száz., (Szond 1888), sb. — Blumenritt József pött., 94. gy. e. 3. száz. (Gross-Blotzen 1882), sb. — Boba Basilius szkv., 64. gy. e., mh. — Bobar Antal gyal., 23. gy. e. 5. száz., (Jánoshalma 1886), sb. — Bobek Ferenc gyal., 38. gy. e. 7. száz. (Kiskőrös 1892), mh. — Bobek József gyal., 94. gy. e. 2. száz., (Raschen 1887), sb. — Bobysud tizedes, 94. gy. e. 16. száz., sb. — Bodl Márkus gyal., 23. gy. e. 11. száz. (Madaras 1889), sb. — Bódis István, 44. gy. e. 9. száz., (Balaton-Keresztur 1890), sb. — Bodnaruk Ilko őrv., 58. gy. e. 15. száz. (Oslavy Biale 1891), sb. — Böckl János gyal., 24. Ldwr. gy. e., 6. száz., mh. — Böhm Ferenc gyal., 94. gy. e. 14. száz., (Sonnenberg 1883), sb. — Böhm József gyal., 94. gy. e. 2. száz. (Turnau 1889), sb. — Böhm József pött., 49. gy. e., 12. száz. (Heldenreichstein), sb. — Böhm Károly gyal., 24. Ldwr. gy. e., 9. száz., sb. — Böhm Pál dobos, 94. gy. e. 15. száz. (1890), sb. — Börsök János gyal., 46. gy. e. 12. száz., sb. — Bogács Sándor gyal., 32. gy. e. 12. száz. (Valkó 1885), mh. — Bogdán János gyal., 64. gy. e., sb. — Bogner Rezső szkv., 32. gy. e., 1. gépkocsiosztag, sb. — Bogner Mihály tizedes, 23. gy. e. 5. század (Csonoplya 1888), meghalt. — Bohac József pöttartákos, 94. gyalozozred 14. század sb. — Bojanics Sava tizedes, 23. gy. e. 11. száz. (Sztapar 1888), mh. — Bolesuk Iván tizedes, 58. gy. e. 16. száz. (Hluskow 1889), sb.

— Bojko Iván gyal., 58. gy. e. 16. száz. (Sadzawa 1889), sb. — Boldovin Péter gyal., 64. gy. e., sb. — Bolhak Wasyl gyal., 58. gy. e. 13. száz. (Krasilowk 1890), sb. — Bolzer János gyal., 49. gy. e. 9. száz. (Limbach), sb. — Borbás Márton gyal., 44. gy. e. 16. száz., sb. — Borcsik Mihály gyal., 32. gy. e. 12. száz. (Budapest 1890), sb. — Borek József pött., 45. gy. e. 8. száz., sb. — Borics István, 23. gy. e. 12. száz. (Madaras 1890), sb. — Borhidi János gyal., 51. gy. e., sb. — Borjoli István őrv., 23. gy. e. 4. száz. (Tolje Mintjász 1887), sb. — Bornemissa Károly gyal., 32. gy. e. 3. száz. (Pest-Pilis-Solt-Kiskun, Budapest 1889), sb. — Boros János tizedes, 46. gy. e. 12. száz., sb. — Boros Mihály őrv., 32. gy. e. 10. száz., sb. — Borovsan Tamás gyal., 87. gy. e. 15. száz. (Dol), sb. — Borowetz Miksa szkv., 4. gy. e. 16. száz., sb. — Borsanyi tizedes, 72. gy. e. 6. száz., sb. — Boskov Nenad gyal., 23. gy. e. 7. száz. (Zombor 1888), sb. — Bosnik Giuro tizedes, 96. gy. e. 14. száz., sb. — Bostandzie Ivolsz, 4. bosnyák-hercegovinai ezred, sb. — Bota Miklós gyal., 64. gy. e., mh. — Bothe Ferenc gyal., 94. gy. e. 1. száz. (Höflitz 1884), sb. — Bothe Rezső gyal., 94. gy. e. 2. száz. (Höflitz 1881), sb. — Botics János szkv., 64. gy. e., sb. — Bozan Parten őrv., 64. gy. e., sb. — Bozsarkovics Emil tizedes, 23. gy. e., gépfegyverosztag, sb. — Bozsóki Imre gyal., 44. gy. e. 15. száz., sb. — Bozsár István, 32. gy. e. gépfegyverosztag, sb.

Brajevics Meho gyal. 4. bosnyák-hercegovinai ezred sb. — Brandicz gyal. 32. gy. e. 15. száz. sb. — Brandstädter Agoston őrv. 61. gy. e. 4. száz. (Anina 1893.) sb. — Brandt Lajos pött. 32. gy. e. 3. száz. (Budapest 1891) sb. — Branis Márton gyal. 72. gy. e. 5. száz. sb. — Brandt István gyal. 23. gy. e. 4. száz. (Regőce 1884.) sb. — Brantweiner Antal gyal. 23. gy. e. 4. száz. (Apatin 1891) sb. — Bratic Raimund gyal. 96. gy. e. 15. száz. sb. — Brau János gyal. 5. gy. e. sb. — Brauchler tizedes 23. gy. e. 6. száz. (Ujásziv 1884) sb. — Braun János gyal. 23. gy. e. 1. sz. (Kakasd 1889) sb. — Braunsteiner Pál gyal. 32. gy. e. 13. száz. sb. — Brech József gyal. 94. gy. e. 3. száz. (Rabendorf 1892) sb. — Breckó Márton pött. tiz. c. szkv. 87. gy. e. 16. száz. sb. — Breitner Jenő őrv. 23. gy. e. 9. sz. (Budapest 1889) sb. — Brenbölter János gyal. 24. Ldwr. gy. e. 11. száz. sb. — Brenner Tibor gyal. 19. Ldwr. gy. e. 7. száz. mh. — Bretschneider Ernő gyal. 94. gy. e. 3. sz. (Hühnerwasser 1884) sb. — Brezina József őrv. 94. gy. e. gépfegyverosztag (Neugarten) sb. — Brizar Markó gyal. 4. bosnyák-hercegov. ezred. sb. Bródy Adorján gyal., 23. gye. 11. sz. (Bpest 1889) sb. — Bronich István gyal., 32. gy. e. 6. száz., sb. — Brosche Adolf szkv., 94. gy. e. 16. száz., sb. — Brosche Róbert tizedes, 94. gy. e. 12. száz. (Hermansthal 1883). sb. — Broz Zsigmond gyal., 94. gy. e. 15. száz. (Neudorf 1883). sb. — Brozak Károly gyal., 94. gy. e. 6. száz. (Dónis 1883). sb. — Brucker Ede pött., 32. gy. e. 13. száz., sb. — Brückner József pött., 49. gy. e. 10. száz., sb. — Bründlmeier Antal gyal., 49. gy. e. 12. száz. (Theis). sb. — Brumen Mátyás gyal., 84. gy. e. 15. száz., mh. — Bruncko Ferenc őrv., 87. gy. e. 15. száz., sb. — Brzbohaly Jaroslaus tizedes, 94. gy. e. 2. száz. (Fürstenbruck 1886). sb. — Buchta János gyal., 72. gy. e. 6. száz., sb. — Bukovic Luka gyal., 96. gy. e. 13. száz., sb. — Budai Ferenc gyal., 23. gy. e. 12. száz. (Baracska 1889). sb. — Budai István gyal., 32. gy. e. gépfegyverosztag II. sb. — Budai István szkv., 38. gy. e. 7. száz., mh. — Bürger József gyal., 94. gy. e. 2. száz., mh. — Bürmen Dávid vdsz., mh. — Budzowiec Wasyl őrv., 58. gy. e. 15. száz., sb. — Buic Péter szkv., 94. gy. e. 16. száz., mh. — Bujdos Aladar őrv., 37. gy. e. 13. száz., sb. — Bukovác József gyal., 23. gy. e. 12. száz., sb. — Bukovski Albert tizedes, 32. gy. e. 1. száz., sb. — Bulbuk László gyal., 5. gy. e. 5. száz. sebesült.

(A lajstromot folytatjuk.)

Két orosz miniszter lemondása. Berlinből jelentik: Kopenhágából jelentik: Ideérkezett hírek szerint az orosz kabinetben újabb egyenetlenségek törték ki, aminek folytán Kaszow és Cseglovitom miniszterek beadták lemondásukat.

sai, merész és ellentálló, jogát követelő, hü, forradalmi és szabad lelke.

Nyugat felé bíbor vörösség ég a Kárpátok felett. Az autó repül, előttünk egyhanguan énekel a motor. Megfordulok s hosszú pillanlat vetek a hátunk mögött hagyott Magyarországra felé.

Mit éreznek most otthon? Mire gondolnak most otthon? Tudja-e mindenki, mi a kötelessége később, tudja-e az egész ország, milyen munka vár rá ezután? Sok dolgot kell előről kezdeni, a jót megőrizni, a rosszat kiküszöbölni, az egység gondolatát továbbra is megtartani, a parasztot szeretettel felkarolni, a katonáknak megköszönni, amit értünk tettek, a győzelemhez méltóknak lenni...

Hosszu pillanlatot vetek vissza Magyarországra: a Kárpátokon túl, messzi délen, ott lent Budapesten vannak-e még, akiket kétség gyötör? De lehet-e kételkedni? Nézzétek meg az embereket és gépeket, vizsgáljátok meg a fegyvereket és lovakat, kutassátok át az országokat és lelkeket, hasonlítsátok össze, gondolkodjatok és mérlegeljétek, figyeljétek a történelem szavára, kutassatok jelek után a földön, vagy csodák után az égen: és lehetetlen lesz kételkedni. Reszketni, mert ezek a napok féltelmesek; sirni, mert a vér patakokban ömlik: ehhez jogotok van. De nincs ahhoz, hogy győzelmünkben kételkedjétek.

Magyarország messze mögöttünk maradt, a gép rohog az éjszakába. A Kárpátok felett fellángol az ég. Bíbor glória övezi Magyarországot fejeit. Vér folyik éjszakai. De mi győzni fogunk. Mi győzni fogunk.

Agyonlőtt hazaárulók.

Beska község vezetői ünnepelték a szerbek betörését. — Zombori kereskedő kivégzése. — Szerbeknek kémkedő joghallgató.)

Saját tudósítónk telefonjelentése.

Temesvár, szeptember 16.

A déli harctérről érkező győzelmes hírek elmondják, hogy levertek a szerbek betörési kísérletét. Ezt bizonyítják a délvidéki kormánybiztosok felhívásai is, amelyek a nyugtalanított és a déli városok és falvakból elmenekült magyar és német lakosságot visszahívják házaikba. Ezekkel a hírekkel kapcsolatban igen érdekes a péterváradai várparancsnokság egy hirdetménye, amely arról szól, hogy egyik határmenti szerb lakta községünk lakosai annak hírére, hogy a szerb hadsereg csapatai betörték a határon, „ünnepélyes fogadtatást készített elő a gaz ellenség részére!”

Beska község szerb lakóiról mondja a hirdetmény, hogy azoknak egyrésze a hazaárulás gyalázatos bűntettét követte el. És Beska nem áll egyedül. Más határmenti községben és városban is találtak hazaárulókat. A vérlázító és minden magyar érzelmi embert undorral eltöltő eseményekről a következő tudósítást adjuk:

Ujvidéktől alig néhány kilométerre fekvő Beska községbe is eljutott annak a híre, hogy a szerbek Mitrovicánál betörték a határon. A község lakosainak egyrésze a betörés hírére házaikra fehér lobogót tűzött, kivilágították ablakaikat és terített asztalokkal várták a mi ellenségeinket, akiket „kivégzőknek” tartottak. De a beskai hazaárulók hiába várták a gyilkos bándát, azokat jóval Beskán túl a mi katonáink fegyverei várták, a beskaiak házába az éberen figyelő magyar katonaság lépett be és összefogdosta a hazaárulókat mind és láncra fűzve szállította őket Péterváradra. A katonai hatóság a bizonyítékok alapján a következő főkolomposokat szombaton hajnalban kivégeztette: *Dunajov Szvetozár görög keleti szerb lelkész, Markovics Vladimir községi jegyzőt, Jovanovics Danica tanítónő és festőnőt, Varicsek Milán állatorvost, Bojcsics Szvetozár földmivest, Rocz Vladimir földmivest.* A kivégzést a Beskáról hozott többi bűns jelenlétében hajtották végre.

A várparancsnokság pedig a kivégzés után a következő hirdetményt tette közzé:

Cs. és kir. Petrovaradin-Ujvidéki várparancsnokság.

1454. szám kt.

HIRDETMÉNY.

Beska községben azon hirre, hogy a szerb hadsereg csapatai betörték a határon és előre nyomultak, a község lakosainak egy tekintélyes része ünnepélyes fogadtatást készített elő. Házaikra fehér zászlót tűztek ki, ablakaikat kivilágították s terített asztalokkal várták a betört szerb katonákat, kik azonban a községet egyáltalában még csak meg sem közelítették.

Ezen gyalázatos eset arra indította a katonai hatóságot, hogy a cselekmény elkövetőit elfogassa, a hat főkolompost nyilvánosan kivégeztesse, a többi pedig a legszigorúbb büntetéssel sújtja.

Figyelmeztetem a lakosságot, hogy hasonló hazaárulási cselekményektől szigorúan tartózkodjék, mert újabb esetben a katonai hatóságnak nem lesz módjában elnézést gyakorolni s a cselekmény összes elkövetőit, valamint a kiállt tuzsokat is agyonlövésvel fogja büntetni. Petrovaradin, 1914. szeptember 12.

Grzywinski Stanislausz s. k.,

cs. és kir. vezérőrnagy, várparancsnok.

Zomborban, ahol a lakosságnak csaknem fele szerb, az utóbbi időben a szerb és magyar lakosság között napirenden voltak a surlódások. Fehér Lőrinc dr. polgármester, — hogy az esetleges afféreknek élet vegye, — a városháza minden hivataláról eltávolította a szerb feliratokat, s egyben felhívta a zombori kereskedőket is, hogy a tüntetések elkerülése végett hasonlóképen cselekedjenek. A józanabb

szerb kereskedők és intézetek ezt meg is tették, némelyek azonban nem is hederítettek a polgármester figyelmeztetésére. Így Radoszavlyevits Számko zombori Sztapári-uti kereskedő is, aki nem távolította el üzletéről a szerb nyelvű cégért, s e miatt nagy tüntetések voltak a háza előtt.

Ekkor történt, hogy Radoszavlyevits a zsugátérek mögül rálőtt a katonai készületségre, amely a tüntetés megállítására ment oda. A merénylő kereskedőt azonnal letartóztatták s az előnyomozást a rendőrség folytatta le, amely megállapította, hogy habár a rendőrség nyilvánosan felhívta azokat, akiknek fegyverük van, szolgáltatassák be Radoszavlyevits mégis engedély nélkül magánál rejtette. A rendőrség délután öt órakor adta át a foglyot a katonai parancsnokságnak. A haditörvényszék már reggel összeült s törvényt ült a vádlott felett. A notórius magyarfaló, akit már többször letartóztattak nemzetiségi üzelmek miatt, most is kísérletet tett a régi taktikával: megátalkodottan tagadott, de a tanuvallomások kétségtelenül rábizonyították a merénylőre. A hadi törvényszék Paul Kálmán védőbeszéde után golyó általi halálra ítélte Radoszavlyevitset. Az ítéletet délelőtt tíz órakor mondták ki s délután fél három órakor végre is hajtották: a kaszárnya udvarán lötték agyon a kivézényelt katonák Radoszavlyevitset.

Az ujvidéki Arme Etappenkomandó közlése, hogy *Donoszavlyevics Vitomir* joghallgatót — egy ujvidéki szerb főgimnáziumi tanár fiát — véderő ellen elkövetett bűntett miatt agyonlövették. *Donoszavlyevics a szerb sereg kémje volt s fényjelzésekkel adta a szerbek tudtára a mi hadmozdulatainkat.*

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

* **Az anya szemei.** (Társadalmi sláger az Urániában.) A színház igazgatósága a forrongó, háborus idők meleg lázában oda fordul, ahol most a legtöbb gond és aggodalom honol, onnan meríti témáit, ahol most aggódó szívek és szorongó lelkek várják a nagy csata eredményét. A családi élet szentélyéből ragadja ki ma is műsorának slágerét, mely arról szól, ami mindent meglát, mindent megérez: az anya szeme. Szépséges mese keretében megindítóan megható történetet mutat a vászon, melyben megragognak a legszentebb érzelmek hurjai és amelynek minden jelenete megdöbbantja az anyai szívet. Nemesek a cselekménynek ez a mélységes melegsége, de a kidolgozásnak tökéletessége, a szereplő színészek kiváló játéka is biztosítják a mai bemutatónak sikerét. 5

* **A királyi szerelem.** (Nagy történelmi tragédia az Apollóban.) Eseményekben megrázó, színekben gazdag filmet mutatott be ma este az Apolló-színház. A történelem lapjai nem egyszer nyújtottak forrást a mozidramák íróinak, de talán soha nem nyultak szerencsésebb kézzel a história feldolgozásához, mint VIII. Henrik angol király viharos életének meglevevítésével. Az ember idegeit a végsőkig fokozza ez a grandiózus kép, amelynek korhű miliójét festői pazarsággal adja vissza a film. A szerencsétlen királynő megrázó sorsát esodásan játsza meg a nehéz szerep kreálójá. A közönséget valósággal magával ragadta a fenomenális történelmi kép, amely még csak esütörtökön kerül vetítésre. 3

* **Az aradi zenekonzervatóriumban Szabadság-tér 21. a beiratások f. é. szeptember hó 1-én kezdődtek.** Müttermüller József igazgató. 4681

* **„Shylock, a krakkói bankár”** közkívánatra legközelebb az Urániában. 5

* **Mozifelvétel a vöröskereszt munkájáról.** (Az Apolló ujdonsága.) Pénteken és szombaton érdekes aktuális mozifelvétel mutat be az Apolló-színház a vöröskereszt-egyetlen háborus működéséről. 3

Több százezer embert veszettek az oroszok.

(A monarchia érfala az északi tulerő ellen. — Az eddigi harcok eredménye.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától

Arad, szeptember 16.

Öt teljes hétig álltak kemény, támadó harcban csapataink az északi harctéren, ahol most előreláthatóan egyideig elcsendesedik az ütközetek háborus zaja. A ki nem mondott, de ténylegesen bekövetkezett fegyverszünet napjaiban megállapíthatjuk, hogy vitéz seregeink óriási feladatot oldottak meg. Ha az ellenséget nem is sikerült határainkon túl visszavetnünk, az kétségtelen, hogy a milliókra rugó orosz haderő egy igen jelentékeny részét diadalmas csatákban vertük meg és megakadályoztuk az orosz hadvezetőség tervének megvalósítását, lehetetlenné tettük, hogy a kelet felől jövő támadás ellen állított német és osztrák-magyar haderő érfalát megbontsa. Pedig Oroszország ennek a célnak érdekében nemcsak a Visztulától a Kaukázusig terjedő európai kormányzóságainak minden fölhasználható seregét küldte a csatamezőkre, hanem odavezényelte a csak fölig-meddig reguláris hadtesteit is: a keletázsiai, a turkesztáni, szibériai csapatokat. És hiába: ez az óriási tulerő, ez a lehetetlen erőfeszítés is megtört a hősek érfalán.

Amint a közzétett hivatalos jelentésekből is megállapítható: szeptember tizenegyedikéig mindig a mi seregeink vezették a támadást az ellenség ellen. Az orosz tulerő nem birt velük: mentek előre törhetetlenül, amíg a főparancsnokság megállást nem parancsolt és új hadállásokba nem vezényelte a diadalmaskodó csapatokat.

A szakadatlanul támadó csapatok most megpihennek és megpihenhet a mi hőseinktől üzött-vert-zaklatot ellenség is, amelynek azonban most már tisztában kell lennie azzal, hogy se a reitentes tulerő, se az álnokul hetekkel hónapokkal előbb megkezdett mozgósítás csalfogása nem használt: seregeink az eddigi harcokban óriási veszteségeket okoztak az oroszoknak. Az orosz haderő veszteségét hozzáértők csupán sebesültekben és halottakban több százezerre becsülik.

Természetesen a korán megkezdett mozgósítás lehetővé tette, hogy az orosz hadvezetőség újabb és újabb csapatok harcbadobásával pótolja az emberfeletti veszteségeket, de épen ez az igyekezet, hogy minden erejükkel a monarchia seregeire vessék magukat, az északi nyugati harctéren meggyöngyítették az orosz olentállást. Ott Hindenburg tábornok seregei már orosz földön járnak és a diadal mellett talán még gigásziban emelkedik ki az a kemény, megbonthatlan, hősiesség ellentállás, amelylyel az orosz haderő zömét feltartóztattuk Galiciában.

És épen ebben rejlik az elért eredmények jelentősége. Hasztalan várta Franciaország, hogy északi szövetségese segítségére lesz, lekötö a német haderő nagy részét. Oroszország csak a monarchiával törődött, főerejét itt kötötte, katonái millióit a mi földünkön keresztül akarta bevonultatni a másik ellenség országába. Ez a terv füstbe ment. A millióknak, a fegyverek millióinak és az ágyuk ezreinek meg kellett állni a monarchia hősei előtt. Ennek a retentő erejü támadásnak feltartóztatása irtózatoss feladat volt, de seregeink megféleltek feladatuknak és megostromolhatatlan védőbástyát alkotnak az orosz haderővel szemben.

A legérdekesebb sebesültek.

(Egyes operációk az aradmegyei közpórházban.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, szeptember 16.

Amerre csak nézünk ebben a városban, mindenfelé felkötött karu, de mosolygós arcu egyenruhás férfiakat látunk az utcákon. A harctér eme sebesültjei csak rövid időre tértek haza, hogy a srápnel, vagy a golyó okozta kisebb-nagyobb sérülésüket meggyógyíttassák s azután tovább harcoljanak a kultúra és a szabadság szent nevében. Ezeknek még jó, mert a sebük — hála a nagyszerű véletlennek — könnyebb természetű, de azok, akiket ma délután az aradmegyei közpórház termeiben láttam, a háboru minden borzalmát és irtózatát hordozzák magukon. Ezek a legsúlyosabb sebesültek, de szerencsére a százkileneven beteg között csak kevés van, aki a mi hadseregünkbe tartozik. A legtöbbje szerb és orosz. Az igazán nehéz betegek az aradmegyei közpórházban fekszenek, mert ahogyan megérkeznek a vonaton, azonnal ebbe a kórházba szállítják őket operáció céljából. A műtétet kiállott betegek annyira elgyöngülnek, hogy nem tanácsos őket távolabbi helyekre szállítani. Elképzelhető, hogy milyen emberfeletti munkát végez most Zimmermann Károly dr. igazgató főorvos és a vezetése alatt működő nagyszerű orvoskar: Löwinger Miksa dr. h. igazgató főorvos, Posgay István dr. főorvos; Palágyi dr., Horváth dr., Schmiéd dr. és László dr. Ha valamely sebesültszállítmány késő éjjel érkezik is, a kórházban találja az orvosokat, hogy a súlyosabbakat azonnal műtét alá vesék. A háboru kitörése óta az aradmegyei közpórházban több mint kétszáz sebesültet operáltak meg. A kisebb műtétet, mint például kéz, vagy lábujj levételét, az egyes rezervekórházakban berendezett műtő-terekben végzik el, de az egészen súlyos betegek a Varjassy-utcában lévő kórházba kerülnek. Tegnap például huszonhat harcost operált meg Zimmermann dr. Ezek jobbra szerbek. A legérdekesebb volt közöttük Trabovics Józso szerb-mitrovicai komitációs, akinek

a nyelvét lőtték ki a szájából.

Az ütközet folyamán ugyanis oldalról hatolt be a golyó a szájába az arcson alatt és a nyelvet lemetszette. Meg kellett operálni, nehogy üszkösödésbe menjen át a seb. A műtét előtt az igazgató megkérdezte: hogyan hívják? A boldogtalan nem tudott értelmes szavakat kiejteni és az ujjával levegőbe írta föl a nevét. Persze ebből nem tudták megállapítani, hogy hívják, míg aztán került egy másik szerb, aki megadta róla a szükséges fölvilágosításokat. A műtét alatt érzéketlenítették, de még így is szinte leírhatatlan nagy fájdalmat voltak és folyton ezt ordította:

— Aj, jaj, jaj, brüh!

A másik legény, aki a legkülönösebb sebesültek közé tartozik, Jerkovics György. Ezt az egényt el kellett altatni, mert egy magyar fiu fegyvere olyan sérülést okozott rajta, hogy föltétlenül alkalmazták háremórnek, ha ugyan fölgyógyul.

Schwester István alsóausztriai órásségédnek a fején hátul hatolt be egy ostoba golyó és olyan szerencsétlenül tört magának utat, hogy a balszemét roncsolta össze. Ennek ki kellett venni a szemét. Most is önkívületben fekszik az emeleti nagyteremben.

Az operációk hosszú és kínos órái alatt elég sokan vannak a műtőteremben. Megjelennek ott azok a buzgóbb önkéntes ápolónók,

akik a Vörös Kereszt második kurzusára jelentkeztek, s akik csodás elszántsággal és nagy idegerővel lesik mesterük minden mozdulatát. Olyan érdeklődést tanúsítanak az operációk iránt, hogy még késő este is ott akarnak maradni, de Zimmermann dr. szelíden rájuk szól:

— A hölgyek menjenek haza, mert már este van és majd kikapnak otthon.

Az önkéntes ápolónók távozása után tovább folytatják a nehéz munkát. A súlyos és nyöszörgő betegeket az ápolók cipelik be a nagytermekbe és gondosan elhelyezik őket. Ma délután az igazgató főorvos kalauzolása mellett végigjártuk a három nagy teremben levő eme súlyos betegeket. A mi hadseregünk katonái között jobbra olyanok fekszenek itt, akiknél csontot ért a golyó. Vagy a combban, vagy a karban zuzta össze a csontot. Egy Kádár János nevű aradmegyei fiu nagy kínok között fekszik, mert a golyó a gerincsondját törte össze.

Nem messze tőle pihen és olvassa a friss képes lapokat Magyar András, akinek a karjába hatolt a golyó.

— Ha én olyan sebet kaptam volna — mondja Kádár — nem jöttem volna még haza. Az embernek két karja van, ha állítotték az egyiket, ott van még a másik.

Mellette egy pörge bajszu orosz legény fekszik, akinek gipszben van a lába. Illedelmesen meghajtja a fejét és mosolyogva mondja:

— Dobro, dobro.

A szomszédos ágyban már szerbet találunk, aki dühös pillantásokkal már végig bennünket. A következő beteg Zsigmond Béla szabómester; megdőbbenek, amikor a szerencsétlen teremtés arcát megpillantom: olyan fakó, mint az a pokróc, amivel takarózik. Az aranyfogu iparos, aki nem régen jött haza Amerikából, a hóna alatt kapott golyót, amely átvágta az ütőeret.

— Szuronyrohamot csináltunk, — nyögte — amikor a golyó belém szaladt.

Ez a katona azért olyan elszomorítón színtelen, mert rengőteg sok vért vesztett.

— Ugy-e, tebbet nem szakad föl a sebem, — nyögi és szánalmat garjlesztően függeszti szürke szemét az igazgatóra. Zimmermann dr. azonnal intézkedett, hogy még két párnát hozzanak és alkalmasabb módon helyezték el.

A következő egész sor orosz katonákkal van tele. Ezek a vöröses szókék igen vidám legények és derekasan állják a nagy fájdalmakat. Mosolyra huzzák szakállas ajkukat és arról biztosítják az orvosukat, hogy:

— Dobzsa.

A keményfejű oroszokkal Fürst Móric galicai zsidó ember tolmácsolásával tudnak érintkezni, aki németül és oroszul is jól beszél. A vallásos zsidó folyton az imakönyvét bujja. Érdekes az a tizenegy esztendő lengyel fiúcska, aki a földön fekszik golyó okozta sebével. Tonyovszky Józsi a legnagyobb harc közepette szedegette a földjükről a finom jó krumplit, amely egész télen táplálja őket. Azt hitte az ártatlan gyerek, hogy a golyó csak a katonákat keresi meg, őt nem, mert hiszen a krumplicsészés csak nem bűn?

A szomszédos szobában a földön gubbaszkodva egy öreg szerb fogad bennünket.

Nagy darab kenyeret majszolt és amikor beléptünk, sárga takarója alá dugta ősz fejét.

— Ez az öreg gazember — mondja tréfásan kisérem — nyolcvan esztendő,

ő maga dicsekedett azzal, hogy Mitrovicánál három magyart ölt meg. Katona ruha volt a vén bünnösön, amikor idehozták.

Lehúztuk a takarót az öreg emberről, aki félénken és sunyin nyitogatta ki véres szemét.

— Hogy hívják? — kérdeztem.

— Vodu — mormogja ő.

Adnak neki vizet, aztán az ápolónó, aki jól tud szerbül, megkérdezi a nevét.

— Jovanovics.

— Pável, Mitru, Petru?

A vén betyár hallgat kicsit, aztán fölüti fejét és dühösen szól:

— Nikolaj.

És megint a takaró alá süllyeszti gonosz fejét. Most már különben gyorsan gyógyul, mert kivették a combjából a két Maucicser golyót.

Ebben a teremben leginkább szerbek vannak akik, a mitrovicai harcokban vettek részt és a legérdekesebb sebetek kapták. Az egyik sovány, sápadt emberre mutatott kalauzom.

— Ezen az emberen tizenhat sebet ejtettek katonáink.

Az itt lévő szerbek egyébként is iszonyuan néznek ki. A legtöbbje hátul akkor kapott golyót, a mikor futott. Az egyik sebesült így magyarázta a dolgot:

— Amikor a Száván átkeltünk, nem láttunk egy ellenséget se. Bátran mentünk előre. De egyszerre csak azt vettük észre, hogy minden oldalról körülvettek bennünket. Sokan futni kezdtünk visszafelé és ekkor kaptuk a golyókat.

A másik szerb katona, akinek mellébe két golyó hatolt s a nyakán bajonettszúrás van, így panaszkolta el szenvedésüket:

— Azért vagyunk mi ilyen nagyon megvérezve, mert azt a parancsot kaptuk, hogy ha egy két golyót kapunk is, nem szabad megadni magunkat, hanem lövöldözni, harcolni kell, amíg el nem veszjük az erőnket teljesen.

Van olyan haragos szerb is, aki nem engedti a hőmérőt hóna alá tenni, mert attól fél, hogy megölik vele.

Ebben a szobában egy üres ágyat találunk. A lepedőn aludt vér volt a rajta egy kórházi köpeny feküdt. Zimmermann dr. kérdőleg nézett az ápolónóra, aki monoton hangon jelentette:

— A negyvenötös számú sebesült egy fél-órása, hogy meghalt.

Ez a harmadik halott a kórházbeli sebesültek között. A két első merevgörccs (tetanus) következtében halt meg. A második tetanusos a műtőasztalon végezte be tegnap délután életét. Ezt a szerb katonát is bevitték az operációs terembe, mert a srápnelszilánkot ki kellett volna venni a lábából. Amint lefektették a műtőasztalra, az ajkai rángatózni kezdtek, a fogait rettenetesen visorgatta. A szemé pillája fennakadt és szemgolyója megállott, mintha az üregébe fagyott volna.

— Merevgörccs — konstataulta az operáló orvos. — A sebet otthon elhanyagolták, fertőzött lett és a seb megfertőzte az egész szervezetét.

A merevgörccs lassan haladt lefelé a katonatestén és mind erőteljesebben szorította ki belőle az élet meleg szikráját.

B.L.

Aradi urilányok a kereskedelmi iskola padjain.

(A női felső kereskedelmi megnyitása. —
Az iskolai év kezdete háborus időben.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, szeptember 16

Arad város kulturális intézményei jelentős tényezővel szaporodtak ma. A nőnevelés sokáig elhanyagolt kérdése talált olyan megoldási formát, amelyet örömmel üdvözölt mindenki s amely módot ad városunk leányainak arra, hogy az általános műveltség ezerféle tudnivalójának elsajátítása mellett olyan kiképzésben részesüljenek, amely megnyitja előttük az utat kenyérkereső pályájuk felé. A női felső kereskedelmi iskola nyílt meg ma, gyümölcsként annak az évek óta tartó fáradságtalan és nem csüggedő munkának, amelyet a felső kereskedelmi iskola tanártestülete, élén Somogyi Gyula igazgatóval, a Kereskedelmi és Iparkamara, Bokor Alajos, a Magántisztviselők Egyesületének sülis elnöke és még sokan folytattak a nemes cél érdekében, s amelyet a város közönségének támogatása végül is diadalhoz segített. Öröm és büszkeség töltötte el sokaknak szívét, amikor ma délelőtt a kereskedelmi iskola dísztermében végre rákerült a sor az iskola ünnepélyes megnyitására, amelynek jelentőségét Somogyi Gyula igazgató vázolta emelkedett szellemű beszédében.

Az iskola keletkezésének történetére is rámutatott az igazgató, majd méltatta az intézet kettős célját, a humánus és a gyakorlati műveltség nyújtását. A szülőkhöz fordult ezután, akiket arra kért, tartsák fenn a szoros összeköttetést az iskolával, érdeklődjenek gyermekeik iránt, mivel sok esetleges kellemtelenségnek veszik elejét.

Az ünnepélyes megnyitáson megjelent szülők s nagyszámú hallgató közönség lelkes éljenzéssel fogadta Somogyi Gyula igazgató szép beszédét. Az iskola növendékeit — eddig nyolcvanhatan vannak — két csoportba osztották azután és közölték velük a tanrendet, amely szerint már holnap megkezdődik a rendszeres tanítás.

Amíg az Ipar- és Népbank régi helyisége megfelelően be lesz rendezve már az oktatás céljaira, addig a felsőkereskedelmi fiúiskola két termében tartják az előadásokat. Az iskola tanárai a felsőkereskedelmi, a gimnázium, a reáliskola jelesebb tanárából kerülnek ki s a tanulók feletti felügyeletet Duffner Mária látja el, aki a női kereskedelmi szaktanfolyamnak volt a felügyelőnöje. Ez a szaktanfolyam egyébként továbbra is megmarad. Már meg is nyílt a az jelen negyvenöt részvevője van.

A felsőkereskedelmi fiúiskola csak néhány nap múlva fog megnyílni.

— Csak ma kaptam meg a végzést, hogy az iskola helyiségei teljesen rendelkezésre állanak — mondotta az Aradi Közlöny munkatársának Somogyi Gyula igazgató — s mint-hogy a tanulóknak több, mint felerészo vidéki, időt kell adni nekik, hogy bejöhessenek Aradra. Szeptember 19 én lesz az ünnepélyes megnyitás és 21-én kezdődnek meg az előadások. Háromszáznál több tanuló van s így az idén nyolc osztály lesz, három alsó, három középső és két felső. Tanáraik közül néhányan bevonultak, az ő helyüket úgy pótoljuk, hogy részint a többiek óratöbbletet vállalnak, részint, amennyire ez megengedhető, redukáljuk a tanórák számát. Az iskolával kapcsolatos internátus nagyrészt a gimnáziumnak és a reálnak engedjük át, de azért gondoskodunk róla, hogy a bennlakó növendékek es idő alatt is kitűnő ellátásban részesüljenek.

Az egyéb aradi középiskolák közül a gimnáziumban és a reáliskolában egyelőre még nem nyithatják meg a tanévet, miúgyhoz még nem érkezett meg a miniszter beleegyezése ahhoz, hogy a kereskedelmi iskola internátusában és az Ipartestületben talált helyiségekbe az intézetek beköltözhesse. Ha ez megtörténik, az iskolákat rövidesen megoyitják.

A polgári fiú- és leányiskolák, valamint az összes állami és községi elemi fiú- és leányiskolák holnap nyílnak meg. A megyei iskolákban a tanítás néhány nap óta már rendszerben folyik.

Oroszverő

Hindenburg tábornok.

(Keletporoszország felszabadítója. — Aki százezer oroszot fogott el.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, szeptember 16.

Amikor a nyugati német hadseregek már egymásután aratták a győzelmeket, menekülésre késztették a támadó franciákat, porbaverték a belgákat és tönkretették az angol expedíciót, ugyanakkor keleti Poroszország felől még mindig az oroszok pusztításai, foglalásai hallatszottak. Már-már Königsberget fenyegette a betört orosz haderő és a franciák már remélni kezdték, hogy az ellenük vonuló irgalmatlanul erős német seregekből északra, az orosz ellen kell szólitani valamit és meggyengül a támadás, amikor a massuri tavak környékén megsemmisítő csapást mért az orosz seregre egy német hadsereg. A győzelmi hír egyúttal ismertté, nevezetessé, egész Európában emlegetetté tette Hindenburg-Benneckendorff Pál német tábornok nevét.

Hindenburg tábornok seregének győzelmes harcai már csak azért is nagyobb hatásúak voltak minden más eddigi győzelmi hírnél, mert Németországot, szövetségeseit és barátait megszabadították attól lidérenyomások aggodalomtól, hogy míg a német a főhadvezetés minden erejével Franciaország ellen vonultatja a seregeket és ott diadalt diadalra arat, addig északról veszedelem fenyegeti a fiait harcban tudó tartományok félig védtelen lakosságát. Felszabadító, megkönnyebbitő és megörvendeztető hatása volt a poroszországi egymásra következő diadaloknak és mert az ott harcoló német sereg egyik megsemmisítő vereséget a másik után mérte az oroszokra, valószínű glóriával övezik, régi legendás hadvezérek dicsőségével egyenlően magasztalják a győzelmes hadvezér: Hindenburg tábornok nevét. És el kell ismerni, hogy a Massuri tavak, Tannenburg, Ortelburg, Lyck diadalmas hőszerepe meg is érdemli ezt a dicső kitüntető magasztalást.

Hindenburg tábornok régi katona-család gyermeke. Apja: Hindenburg-Benneckendorff Róbert szolgálatonkívüli őrnagyi rangban halt meg tizenkét esztendő előtt. Pál, a mostani oroszverő 1847 októberében született. Mint megannyi öse: a fiatal Hindenburg is a katonai pályát választotta és szülei engedtek kívánságának: kadétskolába adták. 1866. április 7-én mint hadnagy lépett a 19 éves ifjú a porosz hadsereg szolgálatába a 3. gárdaezredben és rövid békés katonáskodás után már háboruba vonult ezredével. Végigharcolta az 1866. évi háborút és június 28-án a trautenau-i ütközetben már fényesen kitüntette magát az ifjú hadnagy. Pár nappal utóbb Königsbergnél harcolt vitézül.

Néhány évvel utóbb ismét háboruban harcolt Hindenburg hadnagy. Ezrede, amelynek soraiban résztvett a st. privati és sodani ütközetekben, a 1870-71-es francia háborúban Franciaországot megszálló sereghöz tartozott. A két hadjárat alatt vitézségéért a vörös sasrend hadiékítményes negyedik osztályát és a vasereszt második osztályát kapta Hindenburg, akit a francia háború után 1872-ben főhadnaggyá léptettek elő. — Ezután három esztendőt a ha-

diakadémián töltött el a csaták tűzében meg-edzett fiatal tiszt és 1876-ban a vezérkarhoz rendelték. Két évvel később századosi rangban a 2. hadtesthez osztották be. Harminchárom éves korában megnősült Hindenburg vezérkari százados. Két leányon kívül egy fia született a házasságból. Fia a most harmincegy esztendősen Hindenburg-Benneckendorff Oszkár ugyanannál az ezrednél a harmas gárdagyalogosoknál kezdte meg katonai pályáját, ahol édesapja

Hindenburg tábornok katonai pályáját ezután különösebb események nélkül futotta be. A vezérkartól 1884-ben csapathoz került, mint az 58. gyalogezred századparancsnoka, de már a következő évben őrnagyi előléptetéssel ismét a vezérkarba hívták vissza. Itt és a hadügyminisztériumban dolgozott évekig, majd ezredesi rangban a 8. hadtest vezérkari főnöke lett. 1897-ben vezérőrnaggyá, 1900-ban altábornaggyá léptették elő és ugyanakkor a 28. karlsruhei hadosztály parancsnokságát bírták rá. Tíz év előtt a magdeburgi hadtest parancsnoka lett, azután pedig gyalogsági tábornoki rangban szolgált 1911-ig, amikor elbocsátását kérte és rendelkezési állományba került.

A mostani háború kitörése után azonnal szolgálata jelentkezett és a főhadvezetésig ismerve Hindenburg tábornok képességeit magasabb parancsnoksággal bízta meg — a nyugati harctéren. Már uton volt az orosz-verő tábornok a francia határ felé, hogy a reábizott csapatokat átvegye, amikor újabb rendeletet kapott: a császár az északkeleti harctér vezető tábornokává tette meg és reábizta az oroszoknak német földről kiveretését. Különvonalon száguldott vissza Hindenburg tábornok és a vasuti kocsiában készítette el haditerveit a legelsőség megsemmisítésére. Minden állomásról táviratot menesztett az oroszokkal már harcban álló seregek vezetőihez, felvilágosításokat kért, utasításokat adott. Mialatt a vonat így keresztülrobogott vele nagy Németországon, mialatt a sürgönyök jöttek és mentek, mialatt Ortelburg, Tannenburg felé kezdtek már igazodni az új parancsnok rendeletére a haderők: az alatt a tábornok a vasuti kocsiában kiterített térképe fölött elkészült a haditervevel.

Hogy ez a haditerv jó volt: arról öt szétvert orosz hadtest, hét megsemmisített orosz hadosztály, százezer fogoly, ötezernél több ágyú, a tannenburgi és lycki csatamezőket borító halottak ezre beszél.

És hogy ezek a diadalmas eredmények Hindenburg tábornok zseniális hadvezetését dicsérik, azt a német császár és a mi uralkodónk kitüntetései is elismerték már.

Valóban az öreg Hindenburg alakja kimagasló a kis emberek táborából és úgy tűnik fel a seregek mögött, mint száz évvel ezelőtt a nagy Blücher, akinek az volt a jelszava, hogy „Előre!” Hindenburg tábornagy imponáló alak, hatalmas és súlyos férfi, az energikus emberek ama fajtájából való, akik nem bírnak sohasem nyugodni, de akiket nyugalmaik sohasem hagy el. Nem barátja a sok szónak, de amit kimond, azt valóban érdebe lehet vésni. Amint ura hatalmas külsejének, épen úgy ura minden szavának és gondolatának. A vezénylő tisztek szívesen lovagoltak hozzá gyakorlatok alatt is, mert szavának súlya volt és mély basszus hangján osztogatott parancsokból mindenki csak tanulhatott. Baráti körben Hindenburg tábornok mindig igaz bajtárs volt. Kezmeny arakifejezése dacára is végtelenül kedves tudott lenni és ha mulatságos szituációk adódtak elő, szíve mélyéből nevetett. Az egészséges és tökéletes germán megtestesítője ő, akire büszkén és hálával tekinthet egész Németország.

Kudarcot vallott az orosz haditerv.

— Galicial seregeink sikerei. — Megmentettük Németországot. — Lekötve az orosz sereg. —

— Hivatalos távirati tudósítás. —

Budapest, szeptember 16.

Kifejtettük ezen a helyen már azokat az okokat, amelyek arra késztették hadvezetésünket, hogy seregeinknek a Lemberg—Nikolajow vonalból való visszavonulását keresztülvigyék. Különösen utaltunk arra, hogy csak ilyen módon lehet biztosítani a győzelmes Auffenberg sereg beavatkozását a Lemberg körüli harcokba.

Hófer vezérőrnagy mai jelentése egész röviden és pregnánsan vázolja annak a hatalmas küzdelemnek a lefolyását, amely 7-ikétől 12-éig a Ravaruska—Grodok—Komarnó és Lemberg közti területen folyt le.

Először az Auffenberg sereg operációját közli a jelentés. A komarowi győzelmes csata után a Komarow—Tygowce területén volt ez a sereg és a visszavonuló ellenséget csak csekély számú erővel földözte, minden valószínűség szerint már a hadvezetéstől származó instrukciók alapján.

Ez a sereg most olyan bravurt vitt véghez, amely talán egyedül áll a nagy hadseregek operációiban: egyszerűen „kehrte euch“-ot csinált. Hogy ez mit jelent, errenézve elég felhozni azt, hogy egy hadseregnek nemcsak harminc—ötven kilométernyi frontszélessége van, hanem e mögött a front mögött legalább negyven kilométernyi területen vannak elhelyezve a csapatok. Most el kell képzelni, milyen óriási munka lehet a trón ezer és ezer járműből álló kocsiparkját ekkora területen félretolni az utból, hogy helyet csináljanak a lépeszétessen felállított csapatok előre haladásának. És tekintetbe kell még venni azt is, hogy a trónnak mindig védett helyen kell lennie.

E nehéz feladat végrehajtása után az Auffenberg sereg a Ravaruska—Horyniec vasútvonalig haladt előre, a Komarno—Tygowce vonalon a megvert orosz seregekkel szemben csak kisszámú erőket hagyva hátra. Ravaruszkát támasztékkul felhasználva, az Auffenberg sereg azután nagy balrakanyarodást csinált és szeptember 6-ikán a Ravaruska—Kurniki vonalhoz ért. Ez a vonal egyenes meghosszabbítása volt a lebergi seregektől megszállyva tartott Komarno—Grodok—Starzyska vonalnak.

A Komarno—Ravaruska frontból indult ki azután hatalmas támadásunk, amelyet különösen a Lemberg körüli területen döntő siker koronázott.

Az orosz tulerő végül mégis érvényre jutott. Az oroszok Sokal irányából Ravaruska ellen és Hrubiecowból az Auffenberg-sereg hátrahagyott erő ellen folyton újabb és újabb megerősítéseket állítottak fel. Ravaruszkánál csapataink éjjel-nappal hőiesen küzdöttek meglették, ami emberileg egyáltalán lehetséges volt, éjszakánként az oroszok legvehemensőbb támadásait kellett feltartaniok, miközben az orosz seregeket vezéreik úgy hajszolták előre mint a vágásra szánt barmot és a lemészároltak helyére másnapra már támadásrakész új erőket állítottak be. A Hucowa mellett is hiába mutatták ki rendkívüli bátorságukat az Auffenberg-sereg hátramaradt részei és hasonló sors jutott osztályrészül a Dankl-hadseregnek is.

Mindezek dacára derék csapataink úgy a Ravaruska—Komarno fronton, mint a Dankl

hadseregnél kitarítottak volna, ha a Tomaszow melletti területet szilárdan lehetett volna tartani. Itt azonban erőnk gyenge volt, az orosz támadást nem tudta feltartóztatni, úgy, hogy 11-én közel volt a veszély, hogy az oroszoknak sikerül Narol irányában jelentékeny erővel előnyomulni és így éket verni a lebergi hadseregek és a Dankl-hadsereg közé, miáltal a Dankl-hadsereget elvágták volna fő-seregünktől, ez utóbbit pedig hátbatámadással veszélyeztethették volna.

Hogy ezt a végzetes veszélyt elkerülje, hadvezetésünk kényszerülve volt a leberg melletti diadalmos csatát megszakítani és elrendelni az általános visszavonulást. Olyan visszavonulás, amelynél 10.000 foglyot és a „győzőnek“ 80 ágyuját viszik magukkal seregeink, bizonyára nem dicstelen. Általában itt a visszavonulást nem kell a szó orosz értelmében venni, könnyű, rendezett, magasabb taktikai szempontokból megkivánt elszakadás ez az óriási tulerőben levő ellenségtől.

Összes seregeink, beleértve Danklét is, új vonalban gyűltek össze, ahol természetes és mesterségesen készült állásokban védve, teljes nyugalommal készülődhetnek arra a pillanatra, amely meghozza majd a döntő győzelem előfeltételeit és biztonságát.

Hatos sorban az orosz halottak.

BUDAPEST. (Táviróda. Cenzurálva.) Frankfurt: Ideérkezett jelentések szerint a galicial csatában egész orosz ezredek semmisültek meg a kitünő osztrák-magyar tüzérség hatásos működése folytán, de az orosz vezérkar haladéktalanul újabb és újabb erredeket köldött előre a halottak és sebesültek hekatombáin keresztül. Az osztrák-magyar csapatok előnyomulásuk közben azt a megdöbbentő felfedezést tették, hogy hat-hét sorban fekszenek egymás mögött orosz halottak és sebesültek.

A lapok megállapítják, hogy az oroszok régen hirdetett terve hogy a monarchia hadseregét harcossáik tömegével legáxolja, azután Szilázia felé forduljanak, nem sikerült. Az oroszok főhadserege egy lépést sem tehet előre. Megakadt az oroszok akolója azon a vasgyűrűn, amely vitézül harcoló hadseregünk alkot.

Megoldottuk a ránk rótt feladatot.

Arra nézve, hogy a semleges külföldön milyen objektíven ítélnek meg az osztrák-magyar hadsereget, jellemző a Nieuwe Rotterdamse Courant sikke, amely a következőket mondja:

A legsúlyosabb feladat a mostani világháboruban talán az osztrák-magyar monarchiára hárul. A Habsburgok birodalma ugyanis kénytelen az orosz kolosszussal közvetlen küzdelembe bocsátkozni és legerősebb támadását kivédeni. Aki ennek a súlyos katonai feladatnak katonai nehézségeit méltányolni tudja, az az osztrák-magyar hadseregről csak tisztelettel és csodálkozással beszélhet mert ez a hadsereg nemcsak, hogy föltartotta a szám szerint háromszoros tulerőben levő orosz haderő közeledő áradatát, de a csatáknak egész sorozatát megnyerte, olyan csatákat, amelyeket a történelem mindenkor a harcászati tudás mesterműveiként fog emlegetni.

Kénytelenek vagyunk elismerni, hogy a monarchia-Magyarország viselkedése nem csodálható volt meg. Mindazt, ami az csapatán pont

Végeredményben meg kell állapítanunk, hogy haderőnk feladatát az egész vonalon megoldotta, mert ha immár több mint háromhetes harcok után fenálló helyzetet tekintjük, kitünik, hogy az oroszok alig tudnak tért nyerni a hogy az orosz erő ma ép oly kevéssé szabad mozgásában, mint a hadjárat első napjaiban.

Lembergi győzelmünk jelentősége.

Budapest. (Hivatalos.) Az orosz és francia sajtóirodának külföldi lapokban elhelyezett hazugságaival szemben utalunk a főparancsnokságnak összefoglaló jelentésére, amelyről az éjjel távirati értesítőt köldöttünk. Ebből az összefoglaló jelentésből kitünik, hogy az oroszokat a lefolyt három hét alatt két nagy csatában és számos ütközetben megverték, többek negyvenezer foglyot és háromszáznál több ágyut isákmányoltunk a Lemberg körül előnyomuló tulerővel szemben új erősebb állásba köldött is visszavonulunk, ez a hadművelet teljes rendben történik. Közben csapataink az óriási csatá-láncolatnak csakis egy-egy kisebb részleténél kerültek hátrányba. Így egy éjjeli harc-nál nehéz helyzetbe sodródtak a tizenkötödik hadtest egyes csapatai is, de ugyanez a hadtest szeptember 10-én és 11-én diadalmosan nyomult előre, megverte a vele szemben álló ellenséget. Hadseregünk most erős állásban egyesítve a legkitünőbb harcászati hangulattal és önbizalommal várja az újabb eselkves idejét, a keleti Poroszországban aratót fanyes győzelmek után előreláthatólag sokkal kedvezőbb erőviszonyok között. (Miniszteri-nökségi sajtóiroda.)

pártharc volt, tövesen áthidalhatatlan ellentétnek tartottuk. A harci riadó első megharsanására azonban Ausztria-Magyarországban azonnal megszűnt minden pártharc és valamennyi nemzetiség egyetlen hatalmas phallaxi tömörült. Ennek a tömörülésnek bü képét mutatja a szervezett és kitünően képzett osztrák-magyar hadsereg, amelyről a háboru folyamán kétségtelekül gyakran fogunk hallani, még pedig olyankor, amikor a legborzasztóbb orosz támadások elhárításáról lesz szó. Ausztria-Magyarország méltán lehet büszke arra a szerepre, amelyet a milliók óriási küzdelemében visz. (Bud. Tud.)

Meghiúsult „tördőfés Németország szivébe.“

Bécs: (Cenzurálva.) Az oroszok keletporoszországi hatóréssének az instanburgi több napos ütközet naposan véget vetett. Augusztus 25-én vonultak vissza az addig mindig győztes orosz csapatok nyugatra a közeledő hatalmas orosz erő elől. Az oroszok dél felől nyomultak be a Narawon keresztül, keletről pedig a Pilsen felé s eljutottak Allensteinig,

amikor Hindenburg tábornok főerejével a Narew-hadseregére vetette magát, amely majdnem kétszer oly erős volt, mint az ő serege. de ezt a hatalmas túlerőt zseniális haditerével — amelyben a legnagyobb szerepet a mocsaras vidék játszotta — Ortelsburg Gilgenburg közt tönkrevverte. Öt orosz hadtestet és három lovashadosatályt semmisített meg két német hadtest és két Landwehr-divízió, kilencvenezer foglyot ejtett s kétszáz ágyut zsákmányolt. Az öt orosz hadtest közül csak kettő menekülhetett teljesen szétbomolva a határon túlra. Hindenburg generális — akit győzelméért a császár tábornaggyá nevezett ki s a Pour le merite érdemjellel díszítette fel, a mi királyunk pedig a Szent István rend nagy keresztjét adományozta neki, az ortelsburgi győzelem után a keleti orosz sereg ellen fordult s megverte 11. és a 12. orosz (finn) hadtesteket, amelyek Lyoknél törték be s segítségére akartak menni az insterburgi szorongatott seregeknek. Hindenburg kemény küzdelem után ezt is megverte, épúgy mint végül az utolsó keletporoszországi sereget, amely pedig időközben keletről erősítéseket nyert.

Hindenburg csatái közben kiderült, hogy az oroszok tartalékjuk főerejét Galiciába küldték, hogy a Lemberg körüli ütközetet eldöntsék, ami azonban, mint ismeretes, nem sikerült nekik. A legutolsó ütközetben Hindenburg 30,000 oroszot fogott el, rengeteg ágyut zsákmányolt s most már orosz földön üldösi a német hős a teljesen szétszört ellenséget.

Ilyen siralmasan végződött az orosz támadás „Németország szive ellen“, az a támadás, amelyre olyan nagyon számítottak a franciák. Érthető tehát, hogy az oroszok tegnap kiadott hivatalos jelentésükben e kísérlet teljes kudarcát beismerik s azzal megmentetik magukat a franciák előtt, hogy főerejükkel Galicia ellen vetették magukat. Hogy az osztrák-magyar csapatok lemberg-i offenzívája az oroszokat annyira lekötötte, hogy a franciákkal megbeszélte „törődős Németország szivébe“ nem sikerült, épen ebben van a mi hadseregünk szövetségi szolgálata Németországnak. Az oroszoknak Keletgaliciában történt lekötésével hadseregünk az orosz-francia háltól szétlépte s ezzel megoldotta teljes sikerrel feladata első részét.

A keletporoszországi határvidéket is fel kellett áldozni stratégiai okokból az oroszoknak; amint azt a vidéket felszabadították, úgy fogják megtisztítani a mi határainkat is az oroszoktól, amint a stratégiai helyzet erre meg fog érni.

Nem fenyegeti Poroszországot az orosz.

Berlin. (Cenzurálva.) A stockholmi Aftensbladet jelenti Berlinből, hogy Hindenburg orosz sebesültek útján teljes bizonyosságot szerzett arról, hogy a vilnai millió főből álló orosz hadsereg — nincs. Ezt az egész sereget a Visztula mellett lefolyó harcokra koncentrálták. Tehát az egész számba vehető orosz haderő a galiciai határon gyűlt össze. Az észak-porosz határ irányában nincsen nagyobb orosz összerakott hadtest.

Hindenburg győzelmeinek tanulsága

Bécs. (Bud. Tud.) Hindenburg győzelmeinek nagy sikere a Zeit-ot annak a megállapítására készíti, hogy most már be van bizonyítva, mennyire jelentéktelen az egész hadjárat szempontjából valamelyik provinciának ideiglenes átengedése. A csapatoknak gyidőre való visszavonulása a legjobb előkészületet jelentheti a jövő számára.

Német győzelmek a francia seregen.

— Anglia gyarmatai fellázadtak. — Japán segítsége Indiában. — Nagy-Britannia lezülése. —

— Hivatalos távirati tudósítás. —

Berlin—Frankfurt, szeptember 16.

Egy millió szivar.

Berlin: (cenzurálva.) A Lokalanzeiger útján a német trónörökös a közönséget felszólította, hogy a sebesültek részére szivart, cigarettát és dohányt küldjön. A gyűjtésnek pár nap alatt igen nagy eredménye volt. Szombattig egy millió szivar, több százezer cigarettát, nagyszámu dohánycsomag és nagyobb pénzösszegek érkeztek be.

Olaszország semlegessége.

Berlin: (Cenzurálva.) A kopenhágai olasz követ kijelentette, hogy az olasz nép nem kíván beleegyezni a világháborúba s ezt az óhaját Németország teljesen honorálta is. A semlegesség ellen a hármasszövetség tagjai részéről nem merült fel kifogás, miután a szövetség szerződés szerint Olaszország csak erre van kötelezve.

Kitört az indiai forradalom.

— Anglia segítséget kér Japántól. —

Frankfurt: (Cenzurálva.) A Frankfurter Zeitungnak jelentik Hágából:

Az itteni német követség a következő kommunikát adta ki:

A pekingi német követség az alábbi hivatalos jelentést küldte:

Japán a kínai kormányt hivatalosan értesítette, hogy Indiában kitört a forradalom.

Anglia katonai segítséget kért Japántól India ellen. Japán a következő feltételeket szabta: Szabad bevándorlás a csendes tengeri brit birtokokra, kétszáz millió dollárnyi kölcsön és szabad kéz Kínában. Anglia ezeket a feltételeket elfogadta. (M. T. I.)

Berlin: (cenzurálva.) A londoni India Office jelentése szerint az indiai felkelés egyre terjed és a helyzet nagyon komoly. A kopenhági német követ kijelentette, hogy az angolok attól tartanak, hogy a törökök megünnepeljék Egyiptomot. Az indiai csapatokat Angliában napról-napra várják, körülbelül ötvenezer omborro számítanak, eddig azonban egy csapat szállító hajó sem érkezett Angliába. Indiában kolera dühög, ami szintén elősegíti a forradalmi mozgalmat. Japán hivatalosan közölte a kínai kormánnyal az indiai lázongást. Anglia felkérte Japánt katonai támogatásra, amit állítólag Japán ahhoz a feltételhez kötött, hogy a Csendes-óceáni angol birtokokon a japánok szabad letelepülési jogot kapjanak, továbbá kétszáz millió dollár kölcsönt kap és Kínában szabad kezűt nyer.

Lázadás Egyiptomban.

Bécs: (Cenzurálva.) Egy bécsi kereskedő a Neue Freie Presse-nek levelet bocsátott rendelkezésére, melyet Kairóban lakó fiától került uton kapott. Az e hó 4-ikéről keltezett levél a következőket mondja: „Kairóban a helyzet igen komoly. Folytonos lázongások vannak és nyílt utcákon mennek végbe. Az emberek ölele folytonosan veszélyeztetve van. A kormány igen komoly intézkedéseket tett és valószínűleg ki fogja hirdetni a státáriumot. Bécsi újságok augusztus 13-ika óta nem érkeznek, vagy elégíti őket a posta. Az üzleti élet szinte teljesen leállt.“

Részleges sikerek a francia harmezőn.

(A német főhadiszállás jelentése.)

A Magyar Távirati Iroda jelenti:

A nagy főhadiszállás szeptember 15-ikén este feladott távirattal jelenti:

A nyugati hadsereg jobbszárnyán két nap óta folyamatosan lévő harc ma kelet felé is a csatlakozó seregekre Verdunig kiterjedt. A terjedelmes harcmező néhány helyén eddig a német fegyverek részleges sikerei állapíthatók meg. Egyébként a csata még áll.

A keleti hadszíntéren Hindenburg serege az üldözés befejezése után most rendezkedik.

A Felsősziléziában elterjedt hírek, melyek fenyegető veszélyről szólnak, alaptalanok.

Válság a francia kabinetben.

Berlin: (Cenzurálva.) Rómán keresztül, Bordeauxból jelentik: A képviselők nagy része elégedetlen, amiért a kormány székhelyét Párisból ide tette át. Egy nagyobb csoport ülést tartott, amelyen tiltakozott az átköltözés ellen és a kormánynak gyávaságot vetett a szemére. A konzervatív képviselők szavát tették, hogy az új minisztériumban egyáltalán nem kaptak helyet, holott két szocialistát is meghívtak a kabinetbe. Viviani miniszterelnök ennek folytán Denys és Cochon képviselőknek felajánlotta, hogy tárcacékküli miniszterséget vállaljanak, ezt az ajánlatot azonban visszautasították. A kormánynak a konzervatív képviselők magatartása nagy gondot okoz.

Páris tele van menekülőkkel.

Milanó. (Cenzurálva.) A Corriere della Sera jelenti Párisból: Párisban a fenyegetett vidékről tömegesen érkeznek a menekülők. Ezek a szerencsétlenek rettenetesen sokat szenvedtek, mert a hosszú utakat nagyrészt egyedül kellett megtenniük, hátukon cipelve gyermekeiket és értékesebb holmijukat. A menekülőket a pályaudvarokon gyűjtik össze és éjszakánként idején a földalatti villamos kocsijárain szállítják a Marsmezőre. A párisi hatóságok azért választották az éjszakát a menekülők elszállítására, mert attól félnek, hogy a menekülők szenvedéseinek láttára a párisi nép között még nagyobb pánik és elkeseredés törne ki.

Menekült a belga király Antwerpenből.

Berlin (Cenzurálva.) A Lokalanzeiger jelenti Rosendalból: Antwerpen minden tehetséges családja az első Zeppelin-bomba után menekült a városból. A visszamaradtak irtozatos insógot szenvednek. Az éhező polgárokat a tábori konyhákban élelmezik. A helyőrség teljesen demoralizálva van. A katonák mag vannak győződve, hogy minden ellentállás hiábavaló. A király napok óta nem mutatkozik, valószínű, hogy elmenekült is.

A szász csapatok zsákmánya.

Berlin: (cenzurálva.) A Vossische Zeitung cenzurált jelentése szerint a legutóbbi harcokban a szász csapatok, melyeket Hausen báró tábornagy, volt szász hadigazdász vezért, ötven ágyut és több ezer fegyver, zászló, zászló

II. Vilmos császár-tér Aradon.

(A városi törvényhatóság határozata.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, szeptember 16.

II. Vilmos császár nevére nevezte el Arad város törvényhatósága egyik terét. A Béla-teret, amely ma még rendezetlenül, szabálytalanul és paloták szegélye nélkül terül el, de a béke áldásos esztendei alatt a polgári szorgalom megint munkához láthat, Arad legpompásabb városrészének központja lesz. A Béla-tér ma még mintegy szimbólum, a város életének, nagy átmeneti korszakának jele, büszkélkedhetik azzal, hogy a hatalmas uralkodó nevével díszítette fel őt a törvényhatóság. A nagy császár is a világtörténelem két nagy korszakának örvények felett elvívó mesgyéjén áll. Erős kezében a kard, amelyet szava szerint nem dug vissza addig hüvelyébe, míg le nem győzte vele ellenségét. Két korszak viv egymással titáni küzdelmet, amelynek eredménye nem lehet kétséges. El kell jönnie rövidesen annak az időnek, amikor a császár műve befejeztével ismét a polgár szorgalma népesíti be a földet a civilizáció áldásos műveivel. A Béla-tér új formát és díszes köntöst kap és új nevével hirdeti, hogy II. Vilmos császár volt az, aki végét vetette azoknak a viszonyoknak, amelyek lehetetlenné tették Arad város törvényhatósága részére, hogy tereit rendezze, városát szepítse, életét fejlessze, forgalmát gyarapítsa.

A város törvényhatóságának közgyűlése, Urbán Iván báró főispán elnöklésével gyűlekezett egybe, hogy a nagy császár iránt hódolatának, megbecsülésének kifejezést adjon.

A törvényhatósági bizottság tagjai igen szívesen számoltak meg és hangos éljenzessel adtak kifejezést Németország uralkodója iránt érzelmeiknek, mikor Lőcs Rezső helyettes polgármester Varjassy Lajos polgármester által beterjesztett következő indítványt felolvasta:

„A magyar nemzet a honfoglalás óta mindig következetesen azt az álláspontot foglalta el, hogy amikor kelet és nyugat eszmevilága a kelet elmaradottsága és nyugat fejlettebb kultúrája egymással élet-halál harcra kellett, mindig az utóbbinak szegődött elszánt harcosává. Szent István király idejében eldobva a pogányságot a keresztény civilizációra esküdött fel és később midőn a török hadsereg óriási ereje végveszélylyel fenyegette egész Európát, saját testével, száz sebből vérezve, tartóztatta fel a rettenetes inváziót.

Azok a világtörténelmi jelenségek, amelyek ma szemünk előtt lejátszódnak, szintén a németek által képviselt civilizációnak és a polgárok szabadságát biztosító államrendnek élet-halál harcra az orosz barbársággal szemben. Ennek, az egész emberiség jövőjéért boldogságáért folytatott véres küzdelemnek nagyhirű képviselője a német nemzet és annak hatalmas császára II. Vilmos.

A magyar nemzet fenséges királyának hívó szavára a nagy császár mellé állott és minden erejével arra fog törekedni, hogy az igaz ügyet győzelemre segítse.

Arad szab. kir. város adjon meleg rokonszenvének és hódolatteljes tiszteletének az által kifejezést, hogy a Béla-teret II. Vilmos német császárról nevezze el.

Kérem ezt az indítványomat határozattá emelni.

Általános helyeslés fogadta az indítványt és a tanácsnak azt a javaslatát, hogy kérje

meg a törvényhatóság Tisza István gróf miniszterelnököt, tolmácsolja Arad város hódolatát és nagyrabecsülését a német császári udvarnál.

A főispán megállapította, hogy a közgyűlés egyhangú határozattal fogadta el a tanács javaslatát és kijelentette, hogy az őszinte magyar szeretet nyilvánul meg abban.

H I R E K. LEGÚJABB.

Seregeink várják az offenzívát.

Budapest: (Hivatalos.) Teljesen hitelt érdemlő férfiak, akik az északi hadseregünk állapotát közvetlen szemléletből ismerik egyidejűleg konstatálják, hogy összes csapataink szelteme a legkitünőbb. Mindannyiban erős a tetterekészség és a jogos önbizalom, ami természetes is, hiszen valamennyien fényes haditettekben vettek részt és megverték a velük szemben álló ellenséget. Nagyon jól tudják, hogy csakis a momentán tulerő okozta, hogy stratégiai szükség miatt nem eredményezhették ezek a fényes részletek és sikerek az orosz sereg általános vereségét és türelmetlenül várják azt a közeledő időpontot, amelyben kedvezőbb erőviszonyok között vehetik fel újra a küzdelmet. (Miniszterelnökségi sajtóosztály.)

Offenzívába vagyunk Szerbiában.

— A szerb betörés teljes kudarca. —

(Hivatalos távirati tudósítás.)

Budapest, szeptember 16.

Budapest. Magyar Távirati Iroda jelenti hivatalosan: Szerbia megkísérli most az osztrák-magyar csapatok vereségéről szóló hírek által hangulatot kelteni külföldön. Ezzel szemben csak hivatalos sajtóközleményekre kell utalnunk. Ezek szerint átléptük a Drinát és az ellenség minden arra irányuló kísérletét, hogy a Szerémségben és Bánságban megvesse lábát, teljesen megghusítottuk és visszautasítottuk. — Höfer, vezérőrnagy.

Budapest. (Hivatalos.) Amint az eddig megjelent közleményekből megállapítható, a szerb betöréssel egyidejűleg a mi főeregünk Szerbiának másik részén lépett offenzívába. Éppen az a tudat bátorította a szerbeket a Száván való átkelésre, hogy déli hadseregünk zöme más helyen van elfoglalva. Azonban a kéznél lévő aránylag csekély erő is elégségesnek bizonyult a támadó szerb csapatok megverésére és visszautasítására. Ami pedig a mi csapataink offenzíváját illeti, arról egyelőre csak annyit mondhatunk, hogy teljesen megfelelő eredménnyel halad előre. Ezzel a tényállással szemben áll a szerbeknek az a hiresztelése, hogy eddig 180 ezer szerb lépte át a Szávát és az osztrák-magyar hadsereg megverése után Budapest felé nyomul elő. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

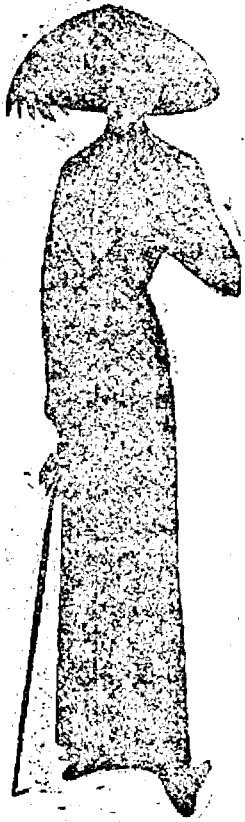
— Halálozás. Varjassy Gyula dr. nyugalmazott honvédfőtörzsorvos, lőkösházai földbirtokos, ma elhunyt 80 éves korában. A megboldogultban Varjassy Lajos polgármester nagybátyját, Gaal Jónó dr. főrendiházi tag és műegyetemi tanár apósát gyászolja.

— Arad város rendkívüli közgyűlése. Arad törvényhatósági bizottsága ma délután Urbán Iván báró főispán elnöklésével rendkívüli közgyűlést tartott, amelyen több egyhangú határozatot hozott. Kimondotta a törvényhatóság, hogy a hadbavonult tisztviselők és alkalmazottak illetményeit az állami rendelkezéseknek egészen megfelelően állapítja meg, kivéve a napidijasokét, akiknek államszegélyét, ha nősek, két koronára, ha családosaik három koronára egyenliti ki. A szintársulatnak engedélyt adott, hogy az országos színészegyesület által elrendelt módozatok alapján, részesedés mellett a színházban előadásokat tartson, az igazgatóval kötött szerződést rájukra nézve is kötelezőnek jelentve ki. Kivételt alkotnak azok a pontok, amelyek a városnak teljesítendő fizetésekéről intézkednek, mert ezek a háború idejére fel vannak függesztve. A közgyűlés Múlek Lajos dr. indítványára kimondotta azt is, hogy a bérleti jövedelmekben a társulat is részesítendő és Varjassy Lajos polgármester javaslatára kimondotta azt, hogy az igazgató a fizetésen felül az igazgatásért, a ruhatár és könyvtár, valamint a darabok átengedéseért kapott összegekről jelentést tartozik tenni a társulatnak.

— Konzervkészítés a katonáknak. Arad város tanácsa a következő hirdetéssel fordul a közönséghez: A háborús helyzetben kötelességünk minden olyan alkalmat felhasználni, mely a kúrelmezés zavartalan biztosítását előmozdítja. Megkönnyíthetjük a tél folyamán a külömben is több gondot és nehézséget okozó kúrelmezőt azzal, ha abba a gyümölcs és zöldségkonzervek használatát is beillesztjük. Most a nevezett termények bőségének idején sok olyan gyümölcs- és zöldség féle kallódik el, mely veszendőbe, mely későbbben a legegészségesebb táplálékul szolgálhat. Felhívjuk tehát Arad város közönségének figyelmét, a gyümölcs- és zöldségfélék konzerválásának fontosságára és főleg arra, hogy aszalni a tűzhelynek, vagy sütőkemencének felhasználásával is lehet. Felkérjük azon birtokosokat, akiknek aszaló kemencéjük van, hogy azokat díjtalanul másoknak is rendelkezésükre bocsájtani sziveskedjenek, mert azzal most nagyon értékes hazafias szolgálatot teljesítenek.

— Vadászok a katonák élmezésére. A Vöröskereszt egylet ezzel a kérelemmel fordul a közönséghez: A harctéren sebesült, vagy megbetegedett vitéz katonáinknak száma az általuk aratot fényes győzelmek sorával arányban napról napra szaporodik. Nemosak a hadvezetőség, hanem a minden áldozatra önként és örömet kész, hazafias társadalom is külön-külön együttesen a legnagyobb lelkiismeretességgel és semmiféle fáradozást nem kimélve azon iparkodik, hogy hősi fiainknak sorát lehetőleg tőrhetővé tegye. Gondoskodva van tehát igényeiknek és szükségleteiknek minden irányban való kielégítéséről, megfelelő élmezősükről is. Kétségtelen azonban, hogy az élmezős javítása, különösen pedig változatossá tételük tekintetében, szemben a gyengélkedő szervezettel, megbecsülhetetlen jelentőséggel bírna, ha sebesült és beteg, de különösen, ha a lábadozó katonák élmezésébe az apró vad, melyben hazánkban jóformán mindegyik vidéke bővelkedik, szintén bevonzható lenne. Erre való tekintettel ama kérelemmel fordulunk tehát hazánk vadászterületeinek tulajdonosaihoz és bérlőihez, hogy vadászszákmányuknak egy részét az említett célra áldozni sziveskedjenek. A kik hálára kötelező készséggel hajlandók kérésünket nagybecsű figyelmükre méltatni, sziveskedjenek a harctéren sebesült vagy megbetegedett katonáink élmezésére szánt vadat a szállításra alkalmas kibűlt állapotban, a vöröskereszt egylet címére, (Budapest, Hűtőház IX. Tóth Kálmán-utca 8-10.) feladva továbbítani és erről egyidejűleg egyletünket (Budapest, L. Diktér 1. sz.) levelezőlapra értesíteni.

— Házasság. Braun Hermann és neje leánya, Iritz Paula szeptember hó 15-én, délután 11 és fél órakor tartotta esküvőjét Heim Dávidval Pécskán.

Elsőrangú női szabóság
Erdélyi Andorné műtermében
Aradon, Rákóczi-utca 4. sz.

Értesítés.

Elvállalom a legújabb divat szerinti női ruhák elkészítését pontos időre s tekintettel a jelenlegi stagnáló kereskedelmi és gazdasági viszonyokra, a ruháknak elkészítését mérsékelt árak mellett eszközölöm.

Egyben tudatom az úri női közönséggel, hogy műtermemben az elsőrangú női ruha varrást és a szabászatot a legmesszebbmenő precizitással tanítom, melyet három hó alatt a tanuló ölem elsajátíthat, úgy, hogy már ezen idő elteltével a tanuló önállóan dolgozhatik a maga részére a legszebb kivitelű ruhákat.

Jelentkezni lehet naponta hétköznapokon délelőtt 10-12-ig és délután 3-5 óráig.

Kiváló tisztelettel Erdélyi Andorné.

Alapított 1850. Alapított 1850.

Krispin József
 zongora üzlete
Arad, Deák Ferenc-utca 28. sz.
 A legjobb bel- és külföldi gyárakból való
zongorák

3033 nagy választékban készletben vannak és 200 koronától 3000 koronáig kaphatók. Zongora javítások és hangolások ugy helyben mint vidékre a legjutányosabb díj mellett saját szakértézzel segédem által eszközöltetnek.

Zongorák és pianók mérsékelt havi bér mellett a n. e. közönség rendelkezésére állanak.

Dearling for Gentlemen

világhírű

Szivarkahüvely

sterilizált antinikotin vattával
 Minden dobozban 120 darab.

Ujdonság!

Kapható:

ARADON

a különlegességi dohány-tőzsdében. 2171

Kalmár József
 villanyszerelő

Arad, Salacz-utca 2. sz.
 Telefon 242. Telefon 242.

Ajánlja

költözők figyelmébe:
 villanyos világítási berendezéseket, villanyos csengő- és telefon berendezéseket s minden e szakmába vágó munkát. Pontos és gyors munka. 481

Raktáron tart:

villanyos csillárokat, villanyos főzőedényeket, villanyos vasalókat, villanyos hajszűtő vasakat, Wolfram lámpákat és mindennemű villanyos cikkeket.

35%

megtakarítás!!

A legfinomabb

Férfi szövetek,
 Női costümkelmék,
 Doubl szövetek
 férfi és női köpponyra

feltűnő olcsón
 lesznek elárusítva

MAUTHNER R.
 olcsó áruházában Hunyadi-u. 1.

Költözők figyelmébe!

Villamos világítási berendezéseket csillárokkal együtt, kedvező feltételek mellett szerel és szállít 3361

Koch Dániel

Arad, Deák Ferenc-utca 42. sz.

Veszek

Legmagasabb árban aranyat, ezüstöt, gyémánt- és briliánt ékszártárgyakat

Deutsch Izidor

Ékszerész

Neitzer J.-utca, Minorita-palota
 Telefon 438. szám. 2038

Használt ólom megvételre kerestetik.

Ovakodjunk a fertőzésektől.

Az utca pora telve fertőző anyagokkal, a különféle betegségeket okozó csirákkal minők a tüdővész, a morevgöres, a lépfene, a difteria a bagymáz stb. sporái. A mindennapi érintkezésben kivagyunk téve annak, hogy a különféle betegségeket okozó fertőző anyagokat kezünkön, orrunk nyákhártyájában haza hordjuk s azzal magunkat, s családunkat megfertőztetjük. Tudjuk, hogy a betegségek zömét bacteriumok okozzák s hogy az emberi körmök alatt az apró paraziták egész gyűjteménye tanyáz. Mind eme fertőzések ellen védekezhetünk ha kezünket, arcunkat, orrunk nyákhártyáit naponta egy-kétszer Szent Imre szappannal vagy Carboform szappannal megmossuk.

Szent Imre szappan ára 70 fillér,
 a Carboform szappan ára 40 fillér.

Ez utóbbit különös figyelmébe ajánljuk a szülőknek, tanítóknak, tanároknak, iskolák, ovodák, internátusok, hivatalok, kórházak vezetőségének. E szappan olesóságánál fogva lehetővé teszi minden embernek, hogy magát és családját fertőzések ellen megóvja. Nagyobb vételeknél engedményeket adunk.

Dr. Földes és Hehs

pipere szappan és vegyészeti gyára ARAD.
 Raktárak létesítése folyamatban.

Aradon, Földes K. és Hehs Vilmos
 gyógyszer-tára.

Figyelmeztetés!

Miután az

„Aradi Ibolya Crème“-met

utóbbi időben utánozták, hogy a nagyérdemű hölgyközönséget a félrevezetéstől megóvjam, az

„Ibolya Crème“-t

elnevezéshez a „DORE“ szót is csatoltam. — Saját érdekében tüssék csakis oly Ibolya Crémot vásárolni, melyen az

„Ibolya Doré Crème“

felírás látható. Ara 1 tégelynek 1 korona. Kapható a készítőnél:

HAJÓS ÁRPÁD

gyógyszer-tárában Arad, Andrásy tér 22. sz.

továbbá Berger Gyula, Földes Kelemen, Hehs Vilmos, Kárpáti János, Ring Lajos és Wojtek Kalmán urak gyógyszer-tárába, valamint Wojtek és Weisz, Hansu Nestor és Török Andor és Társa urak drogériájában. 10

Apró hirdetések

**Aradi Köz-
löny** mindennap eljut
számtalan városba, fa-
luba és pusztába, tehát sok
embernek kerül a kezébe. Min-
den embernek lehet naponta
valamit eladásra kínálni, vagy
megvételre keresni az Aradi
Közöny apróhirdetési ré-
vén (pl. munkát, árut,
szolgáltatást.) Az ered-
mény biztos.

LEVELEZÉS.

Kiadóhivatalunkba

következő jellegű levelek érkeztek.

„Szalmaözeveg”
„Lepain”
„Tanár”
„Csak is komoly”
„Barátság 100”
„Bizalom”

„Barátság”-nak

levele van. 5017

Egy

hájos fiatal asszonyka érdeknélkül
tisztoséges barátságát keresi, discret
úriember. Leveleket a kiadóba ké-
rek „Szóréközés 80” jelige. 5018

OKTATÁS.

Német

és francia órák adását szeptember
20-án ismét megkezdi Pierroné,
Szt. Péter-tér 9., ajtó, 1. 4991

Polgári,

gimnáziumi és reáliskolai magán-
tanulók, valamint nyilv. iskolába
jövő rendszeres tanulók felvételnek
az Izz. fiuinternátusban (Arad,
Caoria Aron-u. 1. sz.) ahol a gyer-
mekek szigorú felügyelet és gon-
dos nevelés mellett, sikerrel vé-
gezhetik osztályaikat. 5008

KIADÓ LAKÁS.

Iskolai

vagy egyleti célokra alkalmas
nagy földszinti lakást ajánl a
„Nyilv. nyilvántartási iroda” Deák
Ferenc-utca 8. sz. 5015

3 szobás

utcai lakás november elsejére ki-
adó, Kiss Ernő utca 1. 5016

2 modern szoba

és konyha, villany- és gázvillá-
gítás, butorozva vagy úrasen kiadó,
Böcsös-utca 10. Érdeklődni lehet:
Satojkovits fényképésznél, Domány
palota. 5004

Elegánsan butorozott

szoba, fürdőszoba használatra, ki-
adó. Magyar utca 28. 4996

Kiadó lakás.

Legmodernebb berendezéssel egy
3 szobás lakás, mely áll 3 utcai
és 2 udvari szobából és a szükse-
ges mellékhelyiségekből azonnal-
ra kiadó. Értekezhetni Petőfi-
utca 10. sz. alatt a házfelügyelőnél.
2005

Kétszobás

utcai modern lakás október 1-re
kiadó, Aulich-utca 8. I. emelet.
4985

Erzsébet királyné körút 33. sz.
(Dr. Vadász-féle házban) a föld-
szinten 3 szobás modern lakás
november 1-ére kiadó. 5002

ALKALMAZÁST NYER.

Galsai

Jegyzőséghez gyakorlott írónok azon-
nali belépésre keresetlik. Fizetés
kor. 80. és kétszobás lakás. 4988

Egy jobb

családból való leány, ki a szoba-
leányi teendőket is vállalná szerény
fizetés, és jó bánásmódban része-
sülne felvételre. Minorita palota
II. em. ajtó 6. 10-től 11 óráig
szombati napot kivéve. 5011

ALKALMAZÁST KERES.

Ügyes főzönő

uriaházakhoz ajánlkodik. Miklós-u.
48. 5010

Deutsches Fraulein

sucht Stelle zu grössere Kinder.
Mutár Rózsi Mercifalva Uri utca.
5012

Magányos nő

kinek férje hadba vonult elvállal
takarítást vagy egyéb házi teen-
dőket, lakásért. Cím a kiadóhiva-
talban. 5009

VÉTEL ÉS ELADÁS.

Eladó

különv. minőségű fajjoktól álló
féregmentes kézzel szedett a társ
csemege téli alma, I. rendű 30
korona, II. rendű 16 korona. Rétes-
nek 24 korona métermázsája ab
vasúti állomás itt. Ajánlatot kér
Uradalmi kertészet Soborsin Arad
megye. 5014

Legjobb fertőtlenítő szappan
a Szent Imre szappan, különösen
ajánlható oly egyéneknek, kik
idegenekkel érintkezéskor folytan
fertőzéseknek vannak kitéve. A
Szent Imre szappan bactericid ha-
tását több vizsgálat igazolja, an-
tisepticus hatása felülmúlhatatlan.
Ára 70 fillér. Dr. Földes és Hehs
Arad, Kapható Földes K. és Hehs
V. gyógyszerüzletében. 1224

Vesszők

uraktól levett férfiruhát, téli
kabátot, városi és utazó bundát a
legmagasabb árban. Bieler Ignác,
Szent-Pál-u. 12. 4699

KÜLÖNFÉLE.

India fogcseppek

a legmakacsabb fogfájást azonnal
megszüntetik, ára 70 fillér. Főrak-
tár Gutori Földes Kelemen gyógy-
szertára és vegyszeti laborato-
riuma Aradon. Összes készítmé-
nyünk kaphatók Hehs Vilmos
Batthyány-utcai gyógyszerüzletében.

Szűrmék, ruhaneműek,

szőnyegek megóvására ajánlunk
molykeveréket 20 és 40 filléres
csomagokban, legfinomabb resub-
limált Naftalint, kiló 1 korona.
Terpentin olajat, kiló 2 korona.
Pachuli levelet, kiló 8 korona.
Rovarport szoró dobozokban 20
fillér, bádog dobozokban 80 és 60
fillér. Légy irtó szereket, légy fo-
gókat, Zacheriint, stb. Földes gyógy-
szertár Deák Ferenc-utca. Hehs
gyógyszertár Batthyány-utca. 1224

Új és használt

Iskolakönyvek!

Írószerek!

Füzetek!

Táskák!

nagy választékban kaphatók

Jámbor Antal

könyv- és papírüzletében

Andrássy-tér 3. (Tabajdi-utcai eldő)

Telefonszám 1022.

Üzlet- és műhely- áthelyezés!

A nagyérdemű közönség szives
tudomására adom, hogy a Hunyadi-
utca 3. szám alatt volt 4999

férfi- női és gyermekcipő
raktáramat és műhelyemet
Weitzer János-utca sarkán
(volt Templom-utca)

levő házban, a főpostával szemben
helyeztem át. Üzletem teljesen meg
van nagyobbítva s állandóan saját
műhelyemben készült elismert leg-
jobb minőségű cipők kaphatók
jutányos árért. Megrendelések és
javítások pontosan elkészülnek.

További szives pártfogást kér:

GARA MIKLOS.

Sengyel Gyula,

műlakatos,

épület és vasszerkezeti műhelye

ARAD,

Deák Ferencz-utca 38.

Tanulók felvételnek.

Ablakredők

Valódi amerikai önműködő
ablakredőnyök gyári rak-
tára.

Gyermekkoscsik

nagy választékban.

Zimmermann Ignác

norinbergi, díszmű- és já-
téktáru üzletében 1861

Arad, Szabadság-tér 21.

„Matteine”

poloska- és molyirtó vállalat

Arad, Tabajdi Károly utca 1. sz.

Telefon 10-45.

(Tulajdonos: Fischer.)

Elvállal teljes bérházak, szállodák,
intézetek, nagyobb magánlakások
féreg elleni biztosítását esekély
óvi bórért. — Poloskák és ezek
petéinek végleges kiirtását egy
évi jótállás mellett. A tisztítandó
szobákból sem a butorzat, sem
semmi más nem távolítatik el s
így az irtási munkálat a háztartás-
ban semmi kárt, vagy zavart nem
okoz! 3561

Vízveze- ték és csator- názási vállalat

hol mindennemű csatornázást, víz-
vezeték, fürdő-, klosett, mosdó,
szivattyus kutak felszerelését és ja-
vítását elvállalom s raktáron tar-
tom. Nagy javító műhely. 26 évi
tapasztalataim elég biztosíték, hogy
t. rendelémnek az elvállalt mun-
kát pontosan és olcsón eszközöm
ugy helyben, mint vidéken. A
nagyérdemű közönség nagybecsű
pártfogását kéri 4246

Mókos Márton

vízvezeték szerelőmester

ARAD, Fábrián-utca 12. sz.

Telefon 748. ::: Jóházból való
fiuktanulónak azonnali felvételnek